

แบบเรียนหลวง

เลขวิธีเล่ม ๑

สอนวิธีบวกลบคูณหารสามัญ

พิมพ์ตามแบบกรมศึกษาธิการ

ให้แก่มหาวิทยาลัยราชบัณฑิตยสถาน

โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ

รัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๔๗๗

บ
๓๓๒.๙
ค

ก 02993

แบบเรียนหลวง

เลขวิธีเล่ม ๑

สอนวิธีบวกลบคูณหารสามัญ

พิมพ์ตามแบบ กรมศึกษาธิการ

ให้แก่นักพระราชวิทยาลัย ๕๐๐ ฉบับ

โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ

รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗

ก 02993

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้อาจารย์อ่าน ชัดแจ้งให้นักเรียนเข้าใจ

๑) วิชาเลข เป็นวิชาสำหรับเล่าเรียน ให้รู้วิธีนับ และวิธีคิด
คำนวณ ให้เป็นประโยชน์ในการต่าง ๆ

๑) ประโยชน์ของวิชาเลข จำแนกโดยนิยมเป็น ๒ อย่าง
อย่าง ที่ ๑ ประโยชน์ในการนับ ซึ่งสามารถจะให้รู้
จำนวน มาก น้อย ของสรรพสิ่ง ทั้ง ปวง

อย่าง ที่ ๒ ประโยชน์ในการวัด ซึ่งสามารถจะให้รู้ขนาด
ใหญ่ น้อย แลหนัก เบา ของสรรพสิ่ง ทั้ง ปวง

เพราะฉะนั้น วิชาเลข กับ วิชาหนังสือ จึงเป็นวิชาสำคัญ

คู่กัน ซึ่งนักเรียน ต้องเล่าเรียน เริ่มแรกก่อนวิชาอย่างอื่น ๆ
ทั้ง สิ้น

๑) ตัวเลข ซึ่งสำหรับเป็นเครื่องหมาย ใช้วัดเขียน มีอยู่แต่
สิบ ตัว ทั้งนี้

การคำนวณ วิธีใหม่

๒
ตัวเลข

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐
หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า ศูนย์

แบบฝึกหัดที่ ๑

ให้ อาจารย์ ทาย ตัวเลข ให้ นักเรียน อ่าน

๑ ๕ ๗ ๙ ๓ ๑ ๙ ๔ ๐ ๖
๙ ๔ ๖ ๕ ๐ ๙ ๒ ๗ ๙ ๑
๕ ๙ ๔ ๓ ๙ ๐ ๖ ๗ ๓ ๑
๔ ๓ ๒ ๐ ๖ ๙ ๗ ๙ ๔ ๓
๖ ๗ ๙ ๙ ๖ ๗ ๔ ๕ ๓ ๒
๗ ๔ ๓ ๒ ๖ ๗ ๓ ๖ ๙ ๓

แบบฝึกหัด ที่ ๒

ให้ อาจารย์ อ่าน คำเหล่านี้ ให้ นักเรียน เขียน เปรน ตัว เดช แทน ให้ ถูก

ห้	เจ็ด	เก้า	สาม	สอง	สูง	หนึ่ง	หก
สี่	แปด	ห้า	หก	สาม	สอง	หก	สูง
ห้า	แปด	สี่	สาม	สอง	สูง	หนึ่ง	แปด
เจ็ด	เก้า	สาม	สี่	แปด	หนึ่ง	สาม	สอง
แปด	เจ็ด	สี่	สาม	สอง	หก	แปด	สูง
เก้า	สี่	สาม	สอง	หนึ่ง	เก้า	เจ็ด	หก

คำอธิบาย

ให้ อาจารย์ เข้าใจ แต่ ให้ อาจารย์ อ่าน ชัด เจง ให้ นักเรียน เข้าใจ เดช
ที่ อธิบาย มา แล้ว เปรน แต่ นับ ไป แต่ หนึ่ง จน ถึง เก้า
ตาม ตัว เดช ที่มี อยู่ นั้น ถ้า จะ นับ มากกว่า นั้น ขึ้น ไป ต้อง
ประสม ตัว เดช เขียน ต่าง ๆ กัน ดังนี้

๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕
สิบ	สิบเอ็ด	สิบสอง	สิบสาม	สิบสี่	สิบห้า

๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑
สิบหก	สิบเจ็ด	สิบแปด	สิบเก้า	ยี่สิบ	ยี่สิบเอ็ด
๒๒	๒๓	๒๔	๒๕	๒๖	๒๗
ยี่สิบสอง	ยี่สิบสาม	ยี่สิบสี่	ยี่สิบห้า	ยี่สิบหก	ยี่สิบเจ็ด
๒๘	๒๙	๓๐	๔๐	๕๐	๖๐
ยี่สิบแปด	ยี่สิบเก้า	สามสิบ	สี่สิบ	ห้าสิบ	หกสิบ
๗๐	๘๐	๙๐	๙๑	๙๒	
เจ็ดสิบ	แปดสิบ	เก้าสิบ	เก้าสิบเอ็ด	เก้าสิบสอง	
๙๓	๙๔	๙๕	๙๖	๙๗	
เก้าสิบสาม	เก้าสิบสี่	เก้าสิบห้า	เก้าสิบหก	เก้าสิบเจ็ด	
๙๘	๙๙				
เก้าสิบแปด	เก้าสิบเก้า				

แบบฝึกหัดที่ ๓

ให้อาจารย์ทาบ ตัว เลข ให้ นักเรียน อ่าน

๑๕ ๑๓ ๒๐ ๖๖ ๗๘ ๙๙ ๕๕

๑๒	๑๐	๑๖	๑๘	๑๓	๒๗	๑๙
๒๑	๓๐	๗๑	๙๑	๔๑	๕๙	๗๕
๓๑	๔๒	๙๙	๗๒	๖๙	๙๐	๔๖
๔๗	๓๓	๓๒	๔๙	๕๖	๔๓	๗๖
๙๑	๙๔	๗๒	๓๙	๖๐	๙๖	๔๙

แบบฝึกหัดที่ ๔

ให้อาจารย์อ่านคำเหล่านี้ให้นักเรียนเขียนแบบตัวจริงแทนให้ถูก

สิบเก้า	หกสิบเจ็ด	สิบเอ็ด	สิบแปด	สิบหก	สิบ
สิบสอง	ยี่สิบเอ็ด	สามสิบ	เจ็ดสิบเอ็ด	เก้าสิบเอ็ด	
สี่สิบเอ็ด	ห้าสิบเก้า	เจ็ดสิบเก้า	สามสิบเอ็ด	สี่สิบสอง	
แปดสิบห้า	เจ็ดสิบสอง	หกสิบแปด	แปดสิบ	สี่สิบหก	
สี่สิบเจ็ด	สามสิบสาม	สามสิบสอง	สี่สิบแปด	ห้าสิบหก	
สี่สิบสาม	เจ็ดสิบหก	เก้าสิบเอ็ด	แปดสิบสี่		

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้อาจารย์อ่าน ชัดแจ้งให้นักเรียนเข้าใจ

๑ วิธีเลขที่อธิบายมาแล้วอีกวันหนึ่งนั้น ยังพอจะนับได้
แต่เพียง ๙๙ เปนอย่างมาก ถ้าจะนับมากขึ้นไปกว่านั้น
ต้องเรียงตัวเลขเติมขึ้นอย่างนี้

๑๐๐	๑๐๑	๑๐๒	๑๐๓	
ร้อย หนึ่ง	ร้อย เอ็ด หรือ ร้อย กับ เศษ หนึ่ง	ร้อย สอง	ร้อย สาม	
๑๐๔	๑๐๕	๑๐๖	๑๐๗	๑๐๘
ร้อย สี่	ร้อย ห้า	ร้อย หก	ร้อย เจ็ด	ร้อย แปด
๑๐๙	๑๑๐	๑๑๑	๑๑๒	๑๑๓
ร้อย เก้า	ร้อย สิบ	ร้อย ยี่สิบ	ร้อย สามสิบ	ร้อย สี่สิบ
๑๕๐	๑๖๐	๑๗๐	๑๘๐	๑๙๐
ร้อย ห้าสิบ	ร้อย หกสิบ	ร้อย เจ็ดสิบ	ร้อย แปดสิบ	ร้อย เก้าสิบ
๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐
สองร้อย	สามร้อย	สี่ร้อย	ห้าร้อย	หก ร้อย

๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐	๙๙๐
เจ็ดร้อย	แปดร้อย	เก้าร้อย	เก้าร้อยเก้าสิบ
๙๙๑	๙๙๒	๙๙๓	
เก้าร้อยเก้าสิบเอ็ด	เก้าร้อยเก้าสิบสอง	เก้าร้อยเก้าสิบสาม	
๙๙๔	๙๙๕	๙๙๖	
เก้าร้อยเก้าสิบสี่	เก้าร้อยเก้าสิบห้า	เก้าร้อยเก้าสิบหก	
๙๙๗	๙๙๘	๙๙๙	
เก้าร้อยเก้าสิบเจ็ด	เก้าร้อยเก้าสิบแปด	เก้าร้อยเก้าสิบเก้า	

แบบฝึกหัดที่ ๕

ให้อาจารย์ท่ายตัวเลขให้นักเรียนอ่าน

๑๐๑	๑๑๐	๑๐๐	๑๑๒	๑๑๙	๑๐๙
๓๐๖	๔๐๐	๑๐๘	๑๙๙	๒๐๐	๓๓๗
๑๐๒	๑๑๖	๕๖๗	๙๙๙	๗๘๑	๖๙๐
๑๐๓	๑๑๘	๑๐๗	๑๕๔	๑๖๘	๙๙๖

๔๐๗ ๓๖๙ ๙๑๙ ๕๖๕ ๓๗๖ ๒๙๙
 ๒๙๙ ๓๐๓ ๑๙๐ ๙๗๑ ๑๓๓ ๓๓๓

แบบฝึกหัดที่ ๖

ให้อาจารย์อ่านคำเหล่านี้ ให้นักเรียนเขียนเป็นตัวเลขแทนให้ถูก
 ร้อยสามสิบสอง หกร้อยแปดสิบเอ็ด เก้าร้อยหกสิบสี่
 สี่ร้อยแปด หกร้อยเอ็ด แปดร้อยเก้า สามร้อยแปด
 เก้าร้อยหกสิบเจ็ด สามร้อยเก้าสิบเก้า สี่ร้อยห้า
 เจ็ดร้อยสามสิบเก้า แปดร้อยหก เจ็ดร้อยแปดสิบเก้า
 สี่ร้อยสี่ เก้าร้อยเก้า เจ็ดร้อยสิบเอ็ด สามร้อย

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้อาจารย์อ่าน ชัดแจ้ง ให้นักเรียนเข้าใจ

๑ เลขที่ได้เรียน มาทั้งสามตอนนี้ แต่เห็นได้ว่าจำนวน
 เลข มากกว่ากัน ขึ้นมาเป็นชั้น ๆ ชั้นที่ ๑ นับด้วยเลขตัวเดียว
 ชั้นที่ ๒ นับด้วยเลขสองตัว ชั้นที่ ๓ นับด้วยเลขสามตัว

คำมดำรา เลข เลข ชั้น ที่ นับ ด้วย ตัว เดียว เรียกว่า จำนวน
 “ หน่วย ” เลข ชั้น ที่ นับ ด้วย สอง ตัว เรียกว่า จำนวน “ สิบ ”
 เลข ชั้น ที่ นับ ด้วย สาม ตัว เรียกว่า จำนวน “ ร้อย ” ทั้ง ๓ อย่าง นี้
 ผิดกัน เช่น จะเขียนไว้ ให้ เห็น เปน ตัวอย่าง ดังนี้

จำนวน หน่วย	๑	เลข ตัว เดียว
จำนวน สิบ	๑๐	เลข สอง ตัว
จำนวน ร้อย	๑๐๐	เลข สาม ตัว

จงสังเกต จำไว้ ถ้า เห็น จำนวน เลข ตัว เดียว นั้น เปน
 จำนวน หน่วย ถ้า เปน สอง ตัว ตัว หลัง เปน จำนวน หน่วย
 ตัว หน้า เปน จำนวน สิบ ถ้า เปน สาม ตัว ตัว หลัง เปน จำนวน
 หน่วย ตัว กลาง เปน จำนวน สิบ ตัว หน้า เปน จำนวน ร้อย

แบบฝึกหัด ที่ ๗

จง บอก จำนวน เลข เหล่า นี้ ว่า ไหน เปน จำนวน หน่วย
 ไหน เปน จำนวน สิบ ไหน เปน จำนวน ร้อย

๑๑	๒๐๑	๓๐	๔	๑๖	๑๓๒
๔๐๖	๑๐๖	๘	๖	๑๔๕	๓๓
๕	๗๘	๑๖๓	๑๐	๔๖	๑
๑๖	๔๓	๔๗	๔๓	๑๐๖	๑๔
๑๔	๑๐๔	๔	๘๐	๑๔๗	๔๔๔
๑	๔๖	๑๖	๑	๗๔	๖๐

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้อาจารย์อ่าน ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ

๑ ได้ขบคิด ให้เข้าใจจำนวนหน่วย จำนวนสิบ จำนวนร้อยแล้ว
คราวนี้จะบอกให้รู้จักจำนวนเลข ซึ่งมากกว่าจำนวนเลขร้อยขึ้นไปอีก การนับเลขถึงจะมากขึ้นไปอีกเท่าไร ๆ ก็นับเหมือนกัน อย่างนี้

๑๐ หน่วยเป็น สิบ เลข ๒๐ ตัว ดังนั้น ๑๐
๑๐ สิบเป็น ร้อย เลข ๓๐ ตัว ดังนั้น ๑๐๐

๑๐	ร้อยเป็น พัน	เลข ๕	ตัว กิ่งนี้	๑๐๐๐
๑๐	พันเป็น หมื่น	เลข ๕	ตัว กิ่งนี้	๑๐๐๐๐
๑๐	หมื่นเป็น แสน	เลข ๖	ตัว กิ่งนี้	๑๐๐๐๐๐
๑๐	แสนเป็น ล้าน	เลข ๗	ตัว กิ่งนี้	๑๐๐๐๐๐๐

แบบฝึกหัดที่ ๘

ให้อาจารย์ทาสตัวเลขให้นักเรียนอ่าน

๑๙๑	๕๓๔๓	๖๘๓๔๕	๓๖๗๖๗๔๑
๑๒๐	๖๑๖๑	๕๑๖๒	๕๖๐๔๖
๕๖๐๗๔๗	๑๒๓	๕๗๐๖	๑๔๙๗
๑๓๔๗๖	๓๔๓๔๗	๗๖๗๖๔	๑๖๗๖๗
๖๗๔๖	๗๔๖๔๖	๓๖๗๔๙	๑๒๗๔
๗๔๖๗๘	๗๖๗๔	๗๔๖๗	๗๖๔๗๘
๑๒๔๔๔	๑๐๑๖๖	๑๖๔๓๔	๕๖๗๔๐

แบบฝึกหัด ที่ ๔

ให้อาจารย์อ่านคำเหล่านี้ ให้นักเรียนเขียนเป็นข้อเฉพาะตนให้ถูก
 ร้อยสามสิบเก้า สี่ร้อยแปดสิบเอ็ด พันห้าร้อย หกหมื่น
 สี่พัน ห้าแสนหกพัน ห้าแสนแปดหมื่น แปดล้านห้าแสน
 สี่พันหกร้อย สามพันเอ็ด สามหมื่นสี่พัน สี่ล้าน
 หกหมื่น สามหมื่นร้อยสิบเอ็ด สี่หมื่น หกพันสอง เจ็ดล้าน
 สามสิบ แปดร้อยสิบสอง ห้าหมื่นสิบแปด ห้าล้านสี่
 ๑ คำรณับย มีเกินด้านขึ้นไปอีกเป็นอันมาก แต่ไม่ใคร่
 มีการ อันใดที่จะนับถึงหมดคำว่า ถ้าจะไว้รู้ต่อไปจง
 กายที่ ท่านผู้ใดจะ ให้เด็กทวนวิธีนี้ มีอยู่ในหนังสือเรียน
 ฉบับมุตบค.บรรพกิจนั้น เทอญ

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้อาจารย์อื่นชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ
 ๑ อธิบายให้บุตรรู้จำ อ่านแต่เขียนเลขถูกต้องตามกระบวน

นับแล้ว ที่นี้จึงเล่าเรียนวิธีทำเลข ที่จะให้สำเร็จ ประโยชน์
ในการต่าง ๆ ต่อไป วิธีทำ จะแบ่งเป็น ๔ อย่าง คือ
“วิธีบวก” สำหรับจะ ให้รู้จำนวน ของ ประสมกัน นั้น อย่าง ๑
“วิธีลบ” ซึ่งจะให้รู้จำนวน ของ ที่ จะ มาก น้อย กว่ากัน นั้น
อย่าง ๑ “วิธีคูณ” ซึ่งสำหรับจะ ให้รู้จำนวน ของ ที่
เพิ่ม ทับ ทวีกัน อย่าง ๑ “วิธีหาร” ซึ่งสำหรับจะ ให้รู้จำนวน
ของ ที่ แบ่ง นั้น กัน อย่าง ๑ จะจำแนกฝึกสอน ที่ ละ อย่าง ๆ ต่อไป

บวก

๑ วิธีบวก คือวิธีที่จะ ประสมสิ่ง ของต่าง ๆ ให้รู้จำนวน
รวมกัน ว่ามากน้อยเท่าใด เหมือนกันนี้ เราได้ อัฐ มา ๒ อัฐ
พูนนี้ เราได้ มาอีก ๓ อัฐ เรา อยากจะ รู้ว่า เราจะมี อัฐ เบ็ด
เสร็จกี่อัฐ เราตั้งเลขจำนวน ๒ อัฐ บวก เข้ากับ จำนวน
๓ อัฐ ก็ จะรู้ โดยทันที ว่า อัฐ ของ เรา มี อยู่ ๕ อัฐ วิธีบวก
ที่สำหรับ ประสมจำนวนต่าง ๆ ให้รู้ว่าจะ รวมกัน ได้เท่าใด คง
ว่ามา เป็น ตัว อย่าง นี้

๑ ลักษณะที่จะทำเลข บวก ให้ตั้งเลขจำนวนต่าง ๆ ซ้อนกัน
แล้วรวมกันขึ้น ไป เหมือนดังเราได้ อัฐ มาตั้งจำนวน ๒ อัฐ
แต่ได้มาวันนี้ อีก ๓ อัฐ จะใคร่รู้ว่า รวมกันเป็นกี่อัฐ ก็

เอาจำนวน ทั้งสอง เขียน ลง เช่นนี้ $\begin{array}{r} ๒ \\ ๓ \\ \hline \end{array}$ รวมกันได้จำนวน

เท่าใด ก็เขียน จำนวน ที่ได้ ลงข้างใต้ ชัด เช่นนี้ $\begin{array}{r} ๒ \\ ๓ \\ \hline ๕ \end{array}$ ถ้า

แต่ว่าเลข มากจำนวน กว่านั้น ก็เหมือน หน้างาน ขึ้นนี้เราได้ อัฐ
๒ อัฐ งานนี้เราได้ ๒ อัฐ วันนี้ เราได้ ๓ อัฐ
จะใคร่รู้ว่า อัฐ รวม กัน มาก น้อยเท่าใด ก็ตั้ง ให้เลข สาม

จำนวน นั้นซ้อน กัน ดังนี้ $\begin{array}{r} ๒ \\ ๒ \\ ๓ \\ \hline \end{array}$ นี้ก็ รวม ขึ้น ไป ที่ ละ ตัว คือ สาม

บวก สอง เป็น ห้า ห้า บวก สอง เป็น เจ็ด ได้เจ็ดเป็นจำนวน

๒

๒

๓

๗

ที่รวม ก็เขียน ลง ที่ ได้ ชัด ดังนี้ ถ้าเลข สี จำนวน

ห้าจำนวน หรือ มากกว่านั้นเท่าใด ก็เขียน ซ้อน กัน ขึ้น ไป
รวมได้เท่าใด ก็เขียน ไว้ ได้ ชัด ดังว่านี้

แบบฝึก หัก ๗ ๑๐

จง บวก เลข เหล่านี้ ให้ ถูก

๓	๔	๕	๕	๙	๖	๕	๗	๑	๙
๒	๗	๓	๑	๔	๓	๒	๓	๔	๒
๒	๓	๖	๗	๔	๓	๗	๙	๖	๓
๓	๔	๒	๓	๒	๑	๒	๔	๑	๗
๑	๕	๑	๒	๖	๙	๑	๒	๔	๕

๒	๓	๑	๒	๑	๓	๑	๒	๗	๕
๓	๕	๖	๕	๓	๗	๕	๙	๓	๑
๕	๕	๓	๓	๕	๑	๓	๕	๑	๓
<u>๑</u>	<u>๒</u>	<u>๗</u>	<u>๖</u>	<u>๗</u>	<u>๙</u>	<u>๒</u>	<u>๑</u>	<u>๕</u>	<u>๕</u>

~~~~~

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า เดิมมีนกแก้วอยู่ ๕ ตัว แล้วไปดักมาได้
อีก ๓ ตัว จะเปนนกแก้วกี่ตัว
- (๒) โจทย์ว่า เดิมขายผ้าไป ๗ ผืน แล้วขายไป
อีก ๕ ผืน จะเปนนผ้าที่ขายไปนั้นกี่ผืน
- (๓) โจทย์ว่า ได้ยงนกพิราบไว้ ๗ ตัว ดักมาได้
อีก ๕ ตัว ซื้อมาอีก ๓ ตัว จะเปนน
นกพิราบกี่ตัว
- (๔) โจทย์ว่า เดิมมีต้นไม้อยู่ ๙ ต้น เพาะขึ้นอีก
๕ ต้น ซื้อมาอีก ๙ ต้น รวมเปนน
ต้นไม้กี่ต้น

(๕) โจทย์ว่า เดิมมีแก้วอยู่ ๗ ตัว ซื้อมาอีก ๕
 ตัว จ้างแจ็กต่ออีก ๒ ตัว รับผิดชอบ
 มาอีก ๔ ตัว รวมเป็นแก้วอีก ๑๑ ตัว

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แดให้อาจารย์อ่านชี้แจงให้เข้าใจ
 ๑ ถ้าจะบอกเลข หายจำนวน ๆ ละมาก ๆ แต่สืบขึ้นไป
 จน ร้อย จน พัน จน หมื่น จน แสน จงเขียนจำนวนเลขเหล่านั้น
 ซ้อนกันเป็นชั้น ๆ หน่วย ตรง หน่วย สิบ ตรง สิบ ร้อย ตรง ร้อย
 แดตรงกันขึ้นไป อย่าง นั้น เหมือน ดังจะใคร่รู้เลข ๓ จำนวน
 เป็นต้นว่าจำนวนหนึ่ง ๓๒๕ จำนวนหนึ่ง ๑๕๐ จำนวน
 หนึ่ง ๒๔๓ จงเขียนตั้งจำนวนเลขเหล่านั้น ซ้อนกัน ดัง
 อย่างนี้

๓๒๕

๑๕๐

๒๔๓

แล้วคิดแถวหน่วยขึ้นไปก่อน ๓ บวก ๕ เป็น ๘ เขียนแปด
ลงไว้ใต้แถวหน่วย แล้วรวมแถวสิบต่อไป ๔ บวก ๕
เป็น ๙ ๙ บวก ๒ เป็น ๑๑ เขียน ๑ ตัวหลังลงตรงใต้แถว
สิบ แล้วเอาหนึ่งตัวหน้าไปบวกเข้าแถวร้อยต่อไป ๑ บวก
๒ เป็น ๓ ๓ บวก ๑ เป็น ๔ ๔ บวก ๓ เป็น ๗

๓๒๕
๑๕๐
๒๔๓
๗๑๘

เขียน ๗ ลงใต้แถวร้อย เป็น รูปจำเริญดังนี้

อ่านเลขที่รวมไว้ ได้เส้นขีด ๗๑๘ นั้น ก็ถูกยอดเลขที่ ๓
จำนวน นั้น รวมกัน เลขจะมากขึ้น อีกเท่าใดก็จงเขียน
จำนวนเลขซ้อนกัน แล้วรวมต่อ ๆ กันไปเช่นนี้ ก็จำเริญ
ได้ทุก อย่าง

แบบฝึกหัด ที่ ๑๑

จงบวกเลขเหล่านี้ให้ถูก

๑๐	๒๐	๓๓	๓๖	๔๗	๕๘	๖๗
<u>๒๑</u>	<u>๓๒</u>	<u>๒๒</u>	<u>๓๗</u>	<u>๔๒</u>	<u>๔๖</u>	<u>๓๕</u>
๑๒	๑๓	๑๕	๑๗	๑๘	๑๕	๑๕
๒๖	๖๓	๓๓	๒๒	๑๙	๓๒	๓๖
<u>๓๕</u>	<u>๑๑</u>	<u>๒๙</u>	<u>๑๑</u>	<u>๑๖</u>	<u>๑๗</u>	<u>๒๗</u>
๓๓	๙๕	๗๕	๙๗	๙๙	๕๗	๗๖
๔๙	๒๓	๔๓	๒๑	๖๑	๓๒	๒๙
๑๑	๖๗	๔๒	๕๓	๔๒	๕๕	๓๗
<u>๒๒</u>	<u>๔๑</u>	<u>๖๗</u>	<u>๔๒</u>	<u>๓๗</u>	<u>๔๓</u>	<u>๖๕</u>

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า เดิมจ่ายปันไป ๒๙ บอกรวมมาขอเงิน
ไปอีก ๒๙ บอกรวมเป็นปันกี่บอกรวม

(๒) โจทย์ว่า ขายผ้าได้เงิน ๒๕ บาท ขายหมวกได้เงิน

๖๗ บาท ขายโคมได้เงิน ๕๐ บาท

รวมเงินเท่าใด

(๓) โจทย์ว่า คนเดินทาง ๕๙ วัน ถึงเมืองหนึ่ง แล้วไป

อีก ๒๙ วัน ถึงเมืองหนึ่ง แล้วไปอีก ๓๐ วัน

ถึงเมืองหนึ่ง รวมทางที่คนเดินเป็นเวลากี่วัน

(๔) โจทย์ว่า นักคิดชาย ๙๐ ตัว คิดแล้ว ๓๙ ตัว

ยังได้ ๗๐ ตัว จะเป็นนกกี่ตัว

(๕) โจทย์ว่า เต็มมีส้มเกลี้ยง ๔ ต้น เก็บผลได้ต้นหนึ่ง

๔๕ ผล ต้นหนึ่ง ๗๐ ผล ต้นหนึ่ง ๕๐

ผล ต้นหนึ่ง ๙๐ ผล รวมทั้ง ๔ ต้น

เป็นส้มเกลี้ยงกี่ผล

แบบฝึกหัดที่ ๑๒

จงบวกเลขเหล่านี้ให้ถูก

๓๕๕	๒๗๑	๖๔๒	๔๖๗	๕๖๗	๕๖๗
<u>๒๒๒</u>	<u>๑๓๒</u>	<u>๓๙๑</u>	<u>๓๙๐</u>	<u>๓๒๐</u>	<u>๔๓๒</u>
๑๑๑	๑๓๕	๓๙๒	๑๑๓	๗๗๑	๙๗๕
๑๔๒	๒๓๖	๑๔๗	๔๑๑	๖๑๓	๖๓๗
<u>๓๗๖</u>	<u>๑๔๙</u>	<u>๓๖๙</u>	<u>๒๔๐</u>	<u>๕๖๒</u>	<u>๕๖๒</u>
๑๔๑	๖๗๕	๑๖๗	๖๗๙	๑๖๗	๒๕๙
๖๗๕	๔๓๖	๕๒๙	๙๑๖	๔๓๖	๗๔๓
๓๖๗	๗๙๙	๙๑๖	๗๔๓	๗๔๓	๕๒๖
<u>๔๓๖</u>	<u>๑๖๕</u>	<u>๗๙๙</u>	<u>๖๗๕</u>	<u>๔๓๗</u>	<u>๓๖๙</u>

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า บ้านหนึ่งมีเรือนอยู่ ๑๒๗ หลัง อีกบ้าน
หนึ่งมีเรือนอยู่ ๑๓๕ หลัง รวมทั้งสองบ้าน
จะแปลเรือนกี่หลัง

(๒) โจทย์ว่า เดิมมีปลาอยู่ ๔๕๕ ตัว จับมาได้ อีก

๙๙๙ ตัว รวมเป็น ปลา ก็ ตัว

(๓) โจทย์ว่า ฟันทองหนึ่ง มี อยู่ ๕๕๕ คู่ อีก ทอง หนึ่ง

๙๙๙ คู่ รวมเป็น ฟัน ก็ คู่

(๔) โจทย์ว่า มีนก กระสาบกำลังลงกิน เข้าอยู่ ๒๒๒ ตัว ที่

กิน แล้วบินไป แล้ว ๒๒๒ ตัว บิน มาใหม่

ทั้ง จะลงกิน ๒๒๒ ตัว รวม ทั้งสิ้น จะ เป็น

นก กระสาบ ก็ ตัว

(๕) โจทย์ว่า เดิมซื้อ ปลา มา ๒๒๒ ตัว ทอด แห ได้ อีก

๗๒๗ ตัว ที่ ขวน ได้ ๒๒๒ ตัว คิด โง่

พาง อีก ๔๕๙ ตัว รวม ทั้งสิ้น จะได้ ปลา ก็ ตัว

แก้ไข กติ ที่แก้ไขแล้ว ให้ตรงกับฉบับเดิม (๔๕๕)

แก้ไขชื่อคนออก ชื่อ: ขุนนางสา ปุณฺณโกวิท

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์

๒๓

แบบฝึกหัด ที่ ๑๓

จงบวกเลขเหล่านี้ให้ถูก

<u>๑๒๓๔</u>	<u>๒๓๔๕</u>	<u>๓๔๕๖</u>	<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>
<u>๑๓๔๕</u>	<u>๑๔๕๖</u>	<u>๒๓๔๕</u>	<u>๓๔๕๖</u>	<u>๔๕๖๗</u>
<u>๑๔๕๖</u>	<u>๒๓๔๕</u>	<u>๓๔๕๖</u>	<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>
<u>๒๓๔๕</u>	<u>๓๔๕๖</u>	<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>
<u>๒๓๔๕</u>	<u>๓๔๕๖</u>	<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>
<u>๓๔๕๖</u>	<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>	<u>๗๘๙๐</u>
<u>๓๔๕๖</u>	<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>	<u>๗๘๙๐</u>
<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>	<u>๗๘๙๐</u>	<u>๘๙๐๑</u>
<u>๔๕๖๗</u>	<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>	<u>๗๘๙๐</u>	<u>๘๙๐๑</u>
<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>	<u>๗๘๙๐</u>	<u>๘๙๐๑</u>	<u>๙๐๑๒</u>
<u>๕๖๗๘</u>	<u>๖๗๘๙</u>	<u>๗๘๙๐</u>	<u>๘๙๐๑</u>	<u>๙๐๑๒</u>

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า [เดิมมีทหาร อยู่ ๑๐๐๐ คน เข้าใหม่อีก ๕๐๐๐ คน รวมเป็นทหารกี่คน

(๒) โจทย์ว่า ในบ้าน ตำบลหนึ่ง มี คน อยู่ ๑๐๐๙ คน บุตร
หลาน เกิดขึ้น อีก ๑๐๐๑ คน รวมคน มี ใน
บ้าน นั้น ก็คน

(๓) โจทย์ว่า เดิมมีซุง อยู่ ๗๔๕๗ ต้น ถอน มาจากเมือง
เหนือ ๔๒๗๙ ต้น รับซื้อ ไม้ อีก ๒๕๕๕
ต้น รวม เป็น ซุง ก็ต้น

(๔) โจทย์ว่า เดิมมีเงิน ๖๙๗๘ บาท บิคาให้ อีก ๖๗๗๗
บาท รับเบี้ยหวัดเงิน เดือน ได้ อีก ๙๙๙๗
บาท รวมเงิน สาม ราย เป็น ก็บาท

(๕) โจทย์ว่า มีเจ้าชาย ๗๔ คน คนหนึ่ง มี ๗๔
๗๔๗๕ ตัว คนหนึ่ง มี ๗๔ ๑๗๕๖ ตัว
คนหนึ่ง มี ๗๔ ๒๕๗๓ ตัว คนหนึ่ง มี
๗๔ ๕๖๗๘ ตัว รวม ทั้ง สิ้น เป็น ๗๔ ก็ตัว

แบบฝึกหัดที่ ๑๔

จงบวกเลขเหล่านี้ให้ถูก

๖๗๔๔	๑๔๖๗๔	๔๐	๗๖๔๐	๓๔๖
<u>๑๖๔</u>	<u>๓๖๐๔๖</u>	<u>๑๔๖๔</u>	<u>๓๖๔</u>	<u>๔๓</u>

๗๕๔๓	๕๓๒	๙๒๓๖๗๘	๓๒๔	๓๗๘๙๓
๒๗	๑๗	๙๑๓๔๒	๑๘	๑๘๕๖
<u>๘๐๑</u>	<u>๘</u>	<u>๗</u>	<u>๗</u>	<u>๘</u>

๑๑๙	๙	๙	๙	๑๑๙๓
๓๒	๑๘๘๙	๑๒๓๐	๑๒๐	๑๔๒
๑๐๙๒	๙๗	๑๔๓๒๑	๑๙	๓๖
<u>๙</u>	<u>๙</u>	<u>๙๒</u>	<u>๙๒๓</u>	<u>๙</u>

โจทย์

(๑) โจทย์ว่า ซื้อส้มไว้ขาย ๒๐๐๔๘ คัน เขาถาม
ให้ซื้ออีก ๓๒๒ คัน รวมเป็นส้มกี่คัน

(๒) โจทย์ว่า มีนกกระจาบ อยู่ตามฝูง ๒๔ ตัว ฝูงหนึ่ง
๗๒๕ ตัว ฝูงหนึ่ง ๕๖๓๑๔ ตัว ฝูงหนึ่ง
รวม ทั้ง สัน เปน นก กระจาบ ก็ตัว

(๓) โจทย์ว่า เด็กผู้หญิง มีอิแปะอยู่ ๑๒๔๓๔๕ แปะ
ซื้อ มาอีก ๒๓๔๕๖๗๘ แปะ พี่ ให้ อีก
๓๒ รวม ทั้ง สัน เปน อิแปะ ก็ อิแปะ

(๔) โจทย์ว่า เชือกเส้น หนึ่ง ยาว ๑๐๓ วา เส้น หนึ่ง
ยาว ๒๐๓ วา เส้น หนึ่ง ยาว ๒ วา
เส้น หนึ่ง ยาว ๑๓ วา เขา เชือก มา ต่อก
เข้า ทั้ง ๔ เส้น จะ ยาว สัก ก็ วา

(๕) โจทย์ว่า แมลงวัน เกาะ กิ่ง ไม้ อยู่ ๔ กิ่ง กิ่ง หนึ่ง
๓๑๘๘๐ ตัว กิ่ง หนึ่ง ๓๔๐๘๗ ตัว
กิ่ง หนึ่ง ๕๒๓ ตัว กิ่ง หนึ่ง ๑๗๐๑๘
ตัว รวม ทั้ง สัน จะ เปน แมลงวัน ก็ ตัว

วิธีลบ

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้อาจารย์อ่าน ชัดแจ้ง ให้นักเรียนเข้าใจ

๑ วิธีลบ คือวิธีทำเลขเพื่อจะเปรียบเทียบจำนวนเลขต่างกัน ให้รู้ว่า จะมาก น้อย ยิ่ง หย่อน กว่า กัน อย่างไร เปน ต้น ว่าเหมือน ห้างเรามี อัฐ อยู่ ๗ อัฐ อีกคน หนึ่งเขา มีอยู่ ๓ อัฐ เราจะใคร่รู้ว่าเราจะ มี อัฐ มากกว่าเขาสักกี่อัฐ ถ้าคิดด้วยวิธีลบ ก็อาจ จะรู้จำนวน ที่เรามี มากกว่าเขาได้

๑ วิธี ทำเลขลบ เทียบกัน ได้แต่ที่ ละ ๒ จำนวน ให้ตั้ง จำนวน เลข ที่ มาก กว่า ขึ้น ไว้ข้าง บน เรียกว่า “ จำนวน ตั้ง ” เขียน เลข จำนวน ที่ น้อย กว่า ลง ตรง ใต้ นั้น หน่วย ตรง หน่วย สิบ ตรง สิบ ร้อย ตรง ร้อย แดตรง กัน อย่าง นั้น ค่อ ๆ ไป เลขจำนวนนี้เรียกว่า “ จำนวน ลบ ” แล้วเอา หน่วย ลบ หน่วย สิบลบ สิบ ค่อ ๆ ขึ้นมา เขียน ตัว เลข ที่ลบ ได้ลง ไว้ ใต้ ชัด เรียกว่า “ จำนวน ผล ” เหมือนหนึ่งว่าเรามีเงิน อยู่ ๑๒๓ บาท

อีกคน หนึ่งเขามีอยู่ ๔๔๖ บาท เราอยาก จะรู้ว่า เขามี น้อย
กว่าเขา สัก ก็ บาท ก็ ให้ คำนวณ เงิน ของเขาไว้ข้างบน เป็น
จำนวน ตั้ง เพราะ มาก กว่า ของเรา เอาจำนวน เงิน ของเรา

ตั้งไว้ข้างล่าง เป็น จำนวน ลง ตั้งนี้ ๔๔๖ แล้วจับลบ แถว
๑๒๓

หน่วย ก่อน ๓ ลง ๖ เหลือ ๓ เขียน ๓ ลง ได้แถว
หน่วย แล้วลบแถวสิบต่อไป ๒ ลง ๔ เหลือ ๒
เขียน ๒ ลง ได้แถวสิบ แล้วลบแถวร้อยต่อไป
๑ ลง ๔ เหลือ ๓ เขียน ๓ ลงได้แถวร้อย สำเร็จ

รูปเป็น อย่างนี้ ๔๔๖ ก็รู้ได้ โดยทันที ว่าเงิน ของเรา
๑๒๓
๓๒๓

มีน้อยกว่าเขา ๓๒๓ บาท อีกอย่าง หนึ่งเหมือน
ตั้งเรามีเงินอยู่ ๑๓๒ บาท จะไปซื้อของเขา ๆ จะต้อง
การ ๒๕๔ บาท จึงจะขายเช่นนี้ เราจะใคร่รู้ว่า จะ
ต้องเติมทุนที่เรามีอยู่อีกสักเท่าใด จึงจะพอ ก็ทำให้รู้ได้

ด้วยวิธีลบ ทั้งจำนวนเงินบาทที่เราจะต้องการขึ้นไว้ข้าง
บนเป็นจำนวนตั้ง เอาจำนวนเงินของเราที่มีน้อยตั้ง
ข้างต่ำเป็นจำนวนลบ ตอบอย่างว่ามาแล้วสำเร็จรูป

๒๕๔

อย่างนี้ ๑๓๒ ก็จะได้ทันทีที่เราจะต้องหาเงินให้ได้อีก
๑๒๒

๑๒๒ บาท จึงจะครบ วิธีลบมีลักษณะแต่วิธีทำคงว่ามาดังนี้

~~~~~  
แบบฝึกหัดที่ ๑๕

จงลบเลขเหล่านี้ให้ถูก

๒๓	๔๘	๔๖	๓๔	๔๗	๕๓
<u>๑๑</u>	<u>๓๕</u>	<u>๒๒</u>	<u>๑๒</u>	<u>๓๔</u>	<u>๔๑</u>

๑๙๑	๑๓๔	๗๙๙	๗๒๕	๓๔๕
<u>๑๙๐</u>	<u>๑๑๓</u>	<u>๒๖๔</u>	<u>๑๒๔</u>	<u>๒๓๑</u>

๑๓๒๙	๒๕๓๑	๖๗๙๒	๓๔๗๕	๔๓๒๕
<u>๑๒๒๙</u>	<u>๑๒๓๑</u>	<u>๓๑๖๐</u>	<u>๒๑๕๔</u>	<u>๑๒๐๓</u>

๒๑๕๖๗ ๗๒๗๕๔ ๘๕๑๖๒ ๑๗๘๗๘
๑๐๒๑๔ ๕๑๒๔๓ ๔๓๐๑๑ ๑๒๕๒๑

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่ามีนกยูง อยู่ ๓๔ ตัว ตายเสีย ๓๒ ตัว
 คงเหลือ นกยูง ที่ตัว
- (๒) โจทย์ว่ามีนกฝูงหนึ่ง ลงกินปลา ๓๔๘ ตัว นิน
 ไปเสีย ๒๓๘ ตัว คงเหลือ นกที่ตัว
- (๓) โจทย์ว่ามีจิ้งหรีดอยู่ ๑๓๔๗ ตัว กัดกันไป
 กัดกัน มาตายเสีย ๑๒๓๑ ตัว คง
 เหลือจิ้งหรีดที่ตัว
- (๔) โจทย์ว่า หมวยจะซื้อกระเบื้อง มาปู หลังคา ลึก ๒๔๕๕
 แผ่น ไปว่าซื้อเขามีแค่ ๑๓๒๑ แผ่น
 จะต้องซื้ออีกกี่แผ่นจึงจะพอ

ภาค

(๕) โจทย์ว่ามีเงินใหม่คนหนึ่ง ตั้งร้านขายขนมต่าง ๆ
วันหนึ่งขายได้ ๑๓๖๔๐ ชั่ง วัน
หนึ่งขายได้ ๑๒๒๓๐ ชั่ง ขายของ
วัน ๆ ใหม่มากกว่ากันเท่าใด

แบบฝึกหัดที่ ๑๖

จงลบเลขเหล่านี้ให้ถูก

๔๕๔๓๖
๔๓๑๖

๑๖๗๓
๑๕๔๒

๔๓๖๗๔๓
.๑๔๓๒๑

๑๒๓
๑๒

๔๓๖๗๔
๒๔๓๑

๔๐๖๓
๑๐๕๒

๗๔๓๖
๕๓๑๔

๑๒๔๓๖
๑๒๓๐๕

๗๔๓๖๗
๓๓๑๐๖

๔๓๖๗๔๓๐
๕๒๓๓๑๐๐

๑๖๗๔
๑๐๔๓

๗๔๓๖๗
๔๓๐๕๖

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า สอนหนึ่ง มี ต้นไม้ ๙๓๖๗ ต้น ครั้น น้ำ มาก
มาท่วมตายเสีย ๗๑๕๗ ต้น เจ้าของ
สวน จะต้อง หา มาเติม อีก สัก ก็ ต้น จึง จะ เท่า เก่า
- (๒) โจทย์ว่า แขนอก พึ่ง เข้า มา กรุง เทพ ฯ ใหม่ คน หนึ่ง
ใช้ บ่อย ไป ซื้ ผดไม้ ต่าง ๆ บ่อย ก็ ไป ซื้
มังคุด ๖๔ ผด มา วาง บน โต๊ะ ยัง ไม่ ทน ผ่าน
เป็ด ออก ทั้ง พอ แขน ออก มา จาก ห้อย ก็ หยิบ
มังคุด นั้น กัด กิน เข้า ไป เป็ด ออก มังคุด นั้น
ก็ ผาด แขน นั้น ก็ หัก เสีย แต่ กัด ทั้ง ๆ
จน เหลือ มังคุด ๑๒ ผด ไม่ได้ กิน มังคุด ที่
จะ เปน แขน กัด มังคุด ทั้ง ก็ ผด
- (๓) โจทย์ว่า มี แม่ ถูก อ่อน คน หนึ่ง เวตา ถูก จวน หลับ
ไป ซื้ ฟอง ไก่ มา ๑๖๔ ฟอง หมายถึง เขา
ไว้ คัมให้ ผัว กิน พอ เติบ มา จวน จะ ถึง

บ้าน ได้ยินเสียง ถูก ร้อง ก็วิ่ง มา โดยเร็ว แท้
 สดุดอิฐ ล้มลง ใต้ ตกแตกเสีย ๔๔ ฟอง
 ยัง คง เหลือ ฟอง ใก้ กี่ ฟอง

(๔) โจทย์ว่า แยก คน หนึ่ง ออกทุน ซื้อ ขนม ต่าง ๆ ขึ้น
 เงิน ๑๗๓๘ บาท มาขายจน ขายหมดได้
 เงิน แต่ ๖๒๔ บาท แยก คน นั้น จะขาดทุน
 กี่ บาท

(๕) โจทย์ว่า มี เสมียน สอง คน เขียน หนังสือ ตั้งแต่ ๑ โมง
 เข้าพร้อมกัน ทั้ง สอง คน .ไป จน บ่าย
 สอง โมง คน หนึ่ง เขียน ได้ ๔๓ วัน ทัด
 คน หนึ่ง เขียน ได้ ๓๒ วัน ทัด คน สอง คน
 จะ เขียน หนังสือ มากกว่า กัน ที่ วัน ทัด

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แล ให้อาจารย์อ่าน ชัดแจ้ง ให้นักเรียนเข้าใจ

๐ วิธีตอบ มี ลักษณะ ต้อง พึง สังเกต อยู่ อย่าง ๑ โดยบัญญัติทั้ง

ได้ว่ามาแต่นั้น ว่าจำนวนเลข ใดมาก ให้ตั้ง จำนวน นั้นไว้ข้าง
บน เอาจำนวน น้อยไว้ข้างล่าง เหมือนดัง ถ้าจะลบเลข ๒๒
จำนวน จำนวนหนึ่ง ๑๒๐ อีกจำนวนหนึ่ง ๒๑๕ เช่นนี้ก็
พึงเห็น ได้ว่าต้องเอาจำนวน ๒๑๕ ไว้ข้างบน เพราะจำ
นวน นั้น มากกว่า ตั้ง ลบ ดังนี้

๒๑๕

๑๒๐

วิธีทำที่นี้ต้องแปลกกว่า อย่าง ที่เรียน มาแล้ว อยู่ อย่าง ๑ เพราะ
จำนวน สิบแถวต่าง มากกว่าแถวบน อยู่ จับ ทำด้วยแถวหน่วย
ไปตาม ขรรณ เนียม ก่อน สูญลบ ๕ (คือว่า ๕ ไม่ต้อง
เอาออกเลย) เหลือ ๕ ๒ ลบ ๑ ไม่ได้ ในจำนวน
ตั้ง จึงต้องยืม ๑๐ มาบวก ๑ เป็น ๑๑ เสียก่อน จึง
เอา ๒ ลบ ๑๑ เหลือ ๙ แล้วเอาสิบที่ยืมมานั้น ไปใช้บวก
เข้ากับ ๑ ในจำนวน ตัวลบแถวร้อย เป็น ๒๑๒ ลบ ๒ หหมด
(คือว่าไม่เหลืออะไร)

๓๕

๒๑๕
 จำรูปอย่างนี้ ๑๒๐ ได้จำนวนเลขว่า ๑๒๐
๙๕

๒๑๕ เหลือ ๙๕ เปนถูก จะทำตัวอย่างไว้ให้เห็น
 วิธีนับ เปน ที่สังเกต ดังนี้

๕๐๐	๑๐๐	๑๐๓	๖๒
<u>๑๓๕</u>	<u>๙๙</u>	<u>๔</u>	<u>๕๔</u>
๓๖๕	๑	๙๙	๙

แบบฝึกหัด ที่ ๑๗

จงลบเลขเหล่านี้ให้ถูก

๔๒	๓๒	๗๑	๖๗	๗๖	๔๗	๖๗
<u>๓๖</u>	<u>๑๔</u>	<u>๔๓</u>	<u>๓๘</u>	<u>๔๗</u>	<u>๓๘</u>	<u>๔๙</u>

๔๒๗	๗๔๓	๔๓๖	๕๔๓	๔๖๗	๗๕๓
<u>๒๕๘</u>	<u>๔๖๗</u>	<u>๓๗๕</u>	<u>๔๕๖</u>	<u>๓๗๘</u>	<u>๔๓๖</u>

๓๔๕๖ ๒๔๓๖ ๑๔๒๖ ๔๓๗๗ ๑๔๖๗
๒๗๗๗ ๑๗๗๖ ๑๓๖๗ ๓๖๗๗ ๑๓๗๗

๒๔๓๖๗ ๔๓๖๗๔ ๑๔๓๖๗ ๒๔๓๖๐
๑๓๗๗๗ ๓๖๗๗๗ ๑๐๖๗๗ ๑๓๖๗๗

โจทย์

(๑) โจทย์ว่า ม้าตัวหนึ่ง กิน หญ้าวันละ ๓๖ ฟ่อน ตัว
 หนึ่งกิน หญ้าวันละ ๑๗ ฟ่อน กิน หญ้ามาก
 กว่ากันกี่ฟ่อน

(๒) โจทย์ว่า ผู้ชายคนหนึ่ง มีเงินอยู่ ๓๐๗ บาท
 เปน ความกับเมีย ต้อง ปรับใหม่ ๑๒๗ บาท
 คงเหลือเงินกี่บาท

(๓) โจทย์ว่า จัน พ่อค้าคนหนึ่ง ซื้อขาม มาไว้ขาย
 ๕๖๓๒ ใบ แรกติดกันโคนไม้ต้ม ลงถูก
 ขามแตก ๒๗๔๑ ใบ คงเหลือ ขามที่ดีกี่ใบ

๓๗

- (๕) โจทย์ว่า คน มวน บุหรี่ แข่ง กัน คน หนึ่ง มวน ได้
๒๒๕๗๑ ตัว คน หนึ่ง มวน ได้
๒๒๓๘๓ ตัว จะมวนได้มากกว่ากัน ก็ตัว
(๕) โจทย์ว่า หนทางเดิม อ้อมไป ๒๕๖๗๒๒ เส้น
หนทาง ตัดเดิน ได้ ๑๓๘๘๓ เส้น
เดิน ทาง ตัดจะใกล้กว่าทาง อ้อม ก็เส้น

~~~~~  
แบบฝึกหัดที่ ๑๘

จง ตอบ เลข เหล่านี้ ให้ ถูก

๔๓๖๑	๔๓๖๐	๔๓๖๐๔	๓๒๔๐๖
<u>๓๖๗๔</u>	<u>๔๒๗๔๘</u>	<u>๓๒๗๔๗</u>	<u>๒๑๕๔๗</u>
๔๓๖๗	๔๓๗๔๓	๗๔๓๖๗	๑๒๔๓
<u>๓๖๗๘</u>	<u>๓๒๘๘๔</u>	<u>๓๕๖๗๘</u>	<u>๑๐๖๗</u>
๑๒๔๓๐๖	๑๘๓๖๐	๖๗๔๓๐	๑๔๓๖๐
<u>๑๐๖๗๔๗</u>	<u>๑๖๗๔๔</u>	<u>๔๖๗๔๓</u>	<u>๑๐๔๗๖</u>

๔๗๓๐๖   ๔๓๖๗๐   ๔๓๖๗๐   ๑๔๓๖๐
๓๓๖๔๗   ๓๖๗๔๖   ๒๓๗๙๔   ๑๐๔๗๖

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า เด็กคนหนึ่งเลี้ยงม้าอยู่ ๔๕ ตัว มีคนมา
 ถักม้าไปเสีย ๑๗ ตัว ยังคงเหลือม้ากี่ตัว
- (๒) โจทย์ว่า นกกระเจาฝูงหนึ่ง ๒๕๙๓๔ ตัว บินมา
 ชะโมยเข้าของ ชาวนา ๆ โกรธ เอาข่าย
 ตักนกกระเจาติด ๑๑๓๙๙ ตัว จะคง
 เหลือ นก กระเจา ไม่ติดข่ายกี่ตัว
- (๓) โจทย์ว่า ชาวบ้าน นอกบ้านหนึ่ง มีไร่เปิดบ้างไร่ไถ่
 บ้างไร่ไถ่บ้างรวม ๑๒๓๒๙ ฟอง ไร่
 เมียทเจาะกัน ทุบไร่แตกเสีย ๑๐๑๙๗
 ฟอง คงเหลือไร่กี่ฟอง
- (๔) โจทย์ว่า คน ชายเข้าเกรียน นึ่งเข้าเกรียนไว้ขาย
 ๗๒ แผ่น ถูกจิ้งเข้าไ้ต้มต้มเข้าเกรียนหัก

เสีย ๕๙ แผ่น จะคงเหลือ เข้ากร๊อบ
ไม่หักก็แผ่น

- (๕) โจทย์ว่า เด็กเล่น ชี ม้าควม แข่งกัน คนหนึ่ง ควม ม้าไป
สิ้นทาง ๗๑๓๓ เส้น คนหนึ่ง ควม ม้าไป
สิ้นทาง ๔๒๕ เส้น จะเปน เด็ก คน แพ้
แพ้ทาง แก่คน ชนะ ก็เส้น

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้ อาจารย์อ่าน ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ

- ๑ วิธีทำ โจทย์เลขลบ บาง ที่จำนวน เลข ตัว ตั้งจำนวน
เดียว จำนวน เลข ตัว ลบ หายจำนวน เปน ต้น ตั้ง โจทย์ว่า
“เดิม มีเงิน อยู่ ๒๕๙ บาท ซื้อเรือน หลัง หนึ่ง ๑๓๒ บาท
ซื้อเครื่องแต่งเรือน ๒๒ บาท ซื้อโต๊ะเบียง ๕ บาท จะ
เหลือเงิน เท่าใด ” ฉะนั้น ก็ให้เขาจำนวน เลข ตัว ลบ บวกกัน

๑๓๒
 เข้าก่อน คือ ๒๒
                   ๕
 ๑๕๗

เป็น ตัว ถบ จำนวน เงิน เดิม ซึ่ง เป็น ตัว ตั้ง ดังนี้ ๒๕๗
 ๑๕๗
 ๑๐๐ บาท

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีเงิน คน หนึ่ง ซื้อ หอย มาขาย สิ้น เงิน
 ๒๕๐ บาท มาขาย วันที่ หนึ่ง ได้เงิน
 ๑๕ บาท วันที่ สอง ได้เงิน ๒๐ บาท
 วันที่ สาม ได้เงิน ๕๗ บาท หอย เหลือ
 หก ขาย ไม่ได้ เงิน คน นั้น จะ ขาดทุน กี่ บาท
- (๒) โจทย์ว่า เกณฑ์ ทหาร ไป ทัพ ๆ หน้า ๓๖๐๗๒
 คน ทัพ หนุ ๗๓๖ คน กอง สะเมียง

๑๔๓๖ คน กองส่ง กระสุนดินดำ

๒๔๓๐ คน รวมสาม กองจะน้อยกว่าทัพหน้าก็คน

(๓) โจทย์ว่า เด็กคนหนึ่งไปหาว่าไม้มาวันแรก ๓๔ อัน
วันที่สอง ๑๕ อัน วันที่สาม ๑๒ อัน
ไม้ที่หาว่าทั้ง ๓ วัน วันหลังสองวันน้อยกว่าวันก่อนก็อัน

(๔) โจทย์ว่า มีไก่สี่ตัว ๆ หนึ่งไข่เดือนหนึ่ง ๓๐ ฟอง
ตัวหนึ่งไข่เดือนหนึ่ง ๘ ฟอง . ตัวหนึ่ง
ไข่เดือนหนึ่ง ๖ ฟอง ตัวหนึ่งไข่เดือน
หนึ่ง ๑๒ ฟอง จะเปนไก่สามตัวไข่น้อยกว่าตัวก่อนก็ฟอง

(๕) โจทย์ว่า นาแห่งหนึ่งได้เข้าเปลือก ๓๖๗๒ สัด
อีกแห่งหนึ่งได้ ๑๒๑ สัด ทั้งสอง
แห่งนี้รวมขายด้วยกันขายได้ ๒๘๘๖
สัด เข้าเปลือกยังขายไม่ได้ จะเหลือกี่สัด

วิธีคูณ

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แต่ให้อาจารย์อ่าน ชัดแจ้ง ให้นักเรียนเข้าใจ
 ๑ วิธีคูณ คือตั้งเลขทำเลขสำหรับให้รู้จำนวน สิ่งของ ซึ่ง ซับซ้อน
 ทบ ทวน กัน หลาย ชั้น เหมือน ดังว่าเรา กิน เข้า เข้า สาม ๑ เย็น
 สาม ๑ เต็ม ๒ เรา อยาก จะ รู้ ว่า ๗ วัน เรา จะ กิน เข้า เข้า สัก ที่
 สาม เช่นนี้ เรา ก็ ทำ เลข ด้วย วิธี คูณ ให้ รู้ จำนวน เข้า ที่ เรา จะ
 กิน สัก ๗ วัน นั้น ได้ทันที เรือน ตั้ง เลข คุณาวรร จะ ต้อง ท่อง สูตร
 คุณ เสีย ก่อน ถ้า จำ สูตร ได้ แล้ว จะ ทำ เลข คุณ ง่าย ขึ้น อีก มาก

කෙ

දුතිය

(ක)

(ආ)

(ඇ)

අං ෧ වැනි ක	අං ෧ වැනි ආ	අං ෧ වැනි ඇ
අං ෨ වැනි ක	අං ෨ වැනි ආ	අං ෨ වැනි ඇ
අං ෩ වැනි ක	අං ෩ වැනි ආ	අං ෩ වැනි ඇ
අං ෪ වැනි ක	අං ෪ වැනි ආ	අං ෪ වැනි ඇ
අං ෫ වැනි ක	අං ෫ වැනි ආ	අං ෫ වැනි ඇ
අං ෬ වැනි ක	අං ෬ වැනි ආ	අං ෬ වැනි ඇ
අං ෭ වැනි ක	අං ෭ වැනි ආ	අං ෭ වැනි ඇ
අං ෮ වැනි ක	අං ෮ වැනි ආ	අං ෮ වැනි ඇ
අං ෯ වැනි ක	අං ෯ වැනි ආ	අං ෯ වැනි ඇ
අං ෧෦ වැනි ක	අං ෧෦ වැනි ආ	අං ෧෦ වැනි ඇ
අං ෧෧ වැනි ක	අං ෧෧ වැනි ආ	අං ෧෧ වැනි ඇ
අං ෧෨ වැනි ක	අං ෧෨ වැනි ආ	අං ෧෨ වැනි ඇ

สูตรคูณ

(๕)

(๖)

(๗)

ห้า ๑ เป็น ๕	หก ๑ เป็น ๖	เจ็ด ๑ เป็น ๗
ห้า ๒ เป็น ๑๐	หก ๒ เป็น ๑๒	เจ็ด ๒ เป็น ๑๔
ห้า ๓ เป็น ๑๕	หก ๓ เป็น ๑๘	เจ็ด ๓ เป็น ๒๑
ห้า ๔ เป็น ๒๐	หก ๔ เป็น ๒๔	เจ็ด ๔ เป็น ๒๘
ห้า ๕ เป็น ๒๕	หก ๕ เป็น ๓๐	เจ็ด ๕ เป็น ๓๕
ห้า ๖ เป็น ๓๐	หก ๖ เป็น ๓๖	เจ็ด ๖ เป็น ๔๒
ห้า ๗ เป็น ๓๕	หก ๗ เป็น ๔๒	เจ็ด ๗ เป็น ๔๙
ห้า ๘ เป็น ๔๐	หก ๘ เป็น ๔๘	เจ็ด ๘ เป็น ๕๖
ห้า ๙ เป็น ๔๕	หก ๙ เป็น ๕๔	เจ็ด ๙ เป็น ๖๓
ห้า ๑๐ เป็น ๕๐	หก ๑๐ เป็น ๖๐	เจ็ด ๑๐ เป็น ๗๐
ห้า ๑๑ เป็น ๕๕	หก ๑๑ เป็น ๖๖	เจ็ด ๑๑ เป็น ๗๗
ห้า ๑๒ เป็น ๖๐	หก ๑๒ เป็น ๗๒	เจ็ด ๑๒ เป็น ๘๔

ព្រះ ក្បួន

(៨)

(៩)

(១០)

បេត ១ យេ ៨	កើ ១ យេ ៩	តិប ១ យេ ១០
បេត ២ យេ ១៦	កើ ២ យេ ១៧	តិប ២ យេ ២០
បេត ៣ យេ ២៤	កើ ៣ យេ ២៧	តិប ៣ យេ ៣០
បេត ៤ យេ ៣២	កើ ៤ យេ ៣៦	តិប ៤ យេ ៤០
បេត ៥ យេ ៤០	កើ ៥ យេ ៤៥	តិប ៥ យេ ៥០
បេត ៦ យេ ៤៨	កើ ៦ យេ ៥៤	តិប ៦ យេ ៦០
បេត ៧ យេ ៥៦	កើ ៧ យេ ៦៣	តិប ៧ យេ ៧០
បេត ៨ យេ ៦៤	កើ ៨ យេ ៧២	តិប ៨ យេ ៨០
បេត ៩ យេ ៧២	កើ ៩ យេ ៨១	តិប ៩ យេ ៩០
បេត ១០ យេ ៨០	កើ ១០ យេ ៩០	តិប ១០ យេ ១០០
បេត ១១ យេ ៨៨	កើ ១១ យេ ៩៩	តិប ១១ យេ ១១០
បេត ១២ យេ ៩៦	កើ ១២ យេ ១០៨	តិប ១២ យេ ១២០

ဗျာကုဏ

(၁၁)

(၁၂)

စိပ်စိန် ၁ ယေ ၁၁	စိပ်စိန် ၁ ယေ ၁၂
စိပ်စိန် ၂ ယေ ၂၂	စိပ်စိန် ၂ ယေ ၂၃
စိပ်စိန် ၃ ယေ ၃၃	စိပ်စိန် ၃ ယေ ၃၄
စိပ်စိန် ၄ ယေ ၄၄	စိပ်စိန် ၄ ယေ ၄၅
စိပ်စိန် ၅ ယေ ၅၅	စိပ်စိန် ၅ ယေ ၆၀
စိပ်စိန် ၆ ယေ ၆၆	စိပ်စိန် ၆ ယေ ၆၇
စိပ်စိန် ၇ ယေ ၇၇	စိပ်စိန် ၇ ယေ ၇၈
စိပ်စိန် ၈ ယေ ၈၈	စိပ်စိန် ၈ ယေ ၈၉
စိပ်စိန် ၉ ယေ ၉၉	စိပ်စိန် ၉ ယေ ၁၀၀
စိပ်စိန် ၁၀ ယေ ၁၀၀	စိပ်စိန် ၁၀ ယေ ၁၀၁
စိပ်စိန် ၁၁ ယေ ၁၁၁	စိပ်စိန် ၁၁ ယေ ၁၁၂
စိပ်စိန် ၁၂ ယေ ၁၂၂	စိပ်စိန် ၁၂ ယေ ၁၂၃

๑. ถัดมา จะทำเลข คุณ ให้ตั้งจำนวน เลข ลง ข้าง บน แถว เขา
ตัวคุณ เขียน ลง ได้นั้น ถ้า ตัวคุณ เป็น หน่วย ก็เขียน ไว้ ได้ หน่วย
เหมือน ตั้ง ว่า อยากจะรู้ว่า ๒๓๔๕ สอง หน จะมาก น้อย เท่าใด
ก็ให้ตั้ง เลข ๒๓๔๕ ลง เรียกว่า “เลขตั้งคุณ” แล้ว ตั้ง เลข ๒
ลง เรียกว่า “เลขตัวคุณ” เป็น รูป ดังนี้ ๒๓๔๕ แล้ว จับคุณ

แต่จำนวน หน่วย ไป ๕ สอง หน เป็น ๙ เขียน ๙ ลง
ใต้ ชัดตรง จำนวน หน่วย แล้ว คุณ จำนวน สิบ ต่อไป ๓ สอง หน
เป็น ๖ เขียน ๖ ลงใต้ ชัดตรง จำนวน สิบ แล้ว คุณ จำนวน
ร้อย ต่อไป ๒ สอง หน เป็น ๔ เขียน ๔ ลงใต้ ชัดตรง จำนวน
ร้อย ได้ จำนวน เลข ๔๖๙ เรียกว่า “เลขผลคุณ”

๒๓๔๕

ถ้า เรารู้ รูป ดังนี้ ๒ ก็ รู้ ได้ ทันที ว่า ๒๓๔๕ สอง หน เป็น
๔๖๙

๔๖๙ ถ้า จะ ใคร รู้ ๒๓๔๕ นั้น สาม หน จะ เป็น มาก น้อย
เท่าใด ก็ ให้ ตั้ง เลข ตั้งคุณ ลง เช่น นี้ เข้า ๓

เป็นเลขตัวคุณ $\frac{๒๓๔}{๓}$ ดังนี้ แล้วจับคุณจำนวนหน่วย

๔ สามหนเป็น ๑๒ เขียน ๒ ลงตรงจำนวนหน่วยรอบ ๑
จำนวนสิบไว้ แล้วคุณจำนวนสิบ ๓ สามหนเป็น ๙ เอา
๑ สิบที่รอบไว้้นั้นมาบวก ๙ เป็น ๑๐ เขียน ๐ ลงตรงจํ
นวนสิบ เอา ๑ จำนวนร้อยรอบไปอีก แล้วคุณจำนวนร้อย
๒ สามหนเป็น ๖ เอา ๑ ร้อยที่รอบไว้้นั้นมาบวก ๖ เป็น ๗
เขียน ๗ ลงตรงจำนวนร้อย ได้เลขผลคุณ ๗๐๒ จำ

๒๓๔

เสร็จรูป $\frac{๓}{๗๐๒}$ เช่นนี้ ก็รู้ได้ทันทีว่า ๒๓๔ สามหนเป็น ๗๐๒

๗๐๒ จะทำแบบสำเร็จไว้ให้เห็นเป็นตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่หนึ่ง

จำนวนตั้งคุณ ๒๓๔

จำนวนตัวคุณ $\frac{๕}{๑๑๗๐}$

จำนวนผลคุณ ๑๑๗๐

ตัวอย่าง ที่ ๑๑

จำนวน ตั้ง คุณ ๒๓๔

จำนวน ตัว คุณ ๑๐

จำนวน ผล คุณ ๒๓๕๐

ตัวอย่าง ที่ ๑๒

จำนวน ตั้ง คุณ ๒๓๔

จำนวน ตัว คุณ ๑๒

จำนวน ผล คุณ ๒๔๖

แบบฝึกหัด ที่ ๑๗

จงคูณเลขเหล่านี้ให้ถูก

๑๕	๗๓	๕๑	๗๗	๔๓
<u>๒</u>	<u>๗</u>	<u>๖</u>	<u>๗</u>	<u>๑๐</u>
๗๓๔	๕๖๔	๗๗๕	๗๓๔	๗๕๖
<u>๑๒</u>	<u>๘</u>	<u>๔</u>	<u>๕</u>	<u>๓</u>

๒๔๓๒	๗๘๕๑	๘๓๒๗	๓๒๑๔
๖	๙	๔	๑๑
๖๗๗๓๔	๗๘๓๒๕	๘๓๔๒๗	๕๔๓๒๘
๗	๕	๓	๘

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า คน ๆ หนึ่ง กินข้าววันหนึ่ง ตามเวลาดังนี้ เข้า
 ๓ ทาน กินอยู่ ๔๓ วัน จะสิ้นเข้าก็
 ทาน
- (๒) โจทย์ว่า มีแมว อยู่หลายตัว ช่วยกันจับหนูได้วันละ
 ๑๕๙ ตัวเสมอ จับอยู่ ๕ วัน จะได้หนู
 กี่ตัว
- (๓) โจทย์ว่า บ้านแห่งหนึ่ง มีเรือนอยู่ ๕๖๗๔ หลัง
 ในเรือนเหล่านั้น มีคน อาศัยอยู่ ตลอด ๗ คน
 จะแปล คน ใน บ้าน นั้น ทั้งสิ้น ก็คน

- (๕) โจทย์ว่า มีพ่อค้าคนหนึ่ง ต้องชั่งตวงมากรุงเทพฯ
 ๒๓๖๗ ตัน จะขายเป็นราคาคัน ละ ๑๒
 บาท จนหมดชั่งจะได้เงินกี่บาท
- (๕) โจทย์ว่า หีบ ๑๑๓๖ ใบ ได้เงินได้ใบละ ๙ ชั่ง
 เท่ากันทุกใบ จะเป็นเงินกี่ชั่ง

แบบฝึกหัดที่ ๒๐

จงคูณเลขเหล่านี้ให้ถูก

๗๘	๘๔๖	๕๗๘๔	๕๖๗๘๙	๗๔๓๔๒๐
<u>๒</u>	<u>๙</u>	<u>๔</u>	<u>๑๒</u>	<u>๖</u>

๙๒	๙๙๖	๖๗๘	๗๘๙๒๗	๖๓๒๓๑๐
<u>๗</u>	<u>๓</u>	<u>๘</u>	<u>๕</u>	<u>๙</u>

๒๒๘๑๗๔๓	๘๗๖	๕๒	๗๒๕๖๒
<u>๔</u>	<u>๑๑</u>	<u>๑๐</u>	<u>๕</u>

๗๗   ๓๖๔   ๗๗   ๖๓๒   ๗๓๒๕๕
๗   ๗   ๑๑   ๔   ๕

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีกำนันเงิน อยู่ ๕ กำนัน ถูก กุญแจ
 กำนันนั้น หาย มีช่าง มางัด เปิด กำนัน นั้น
 เงินได้กำนัน ละ ๒๑๔๓๖ บาท เท่ากัน
 ทุก กำนัน จะเป้น เงิน ใน กำนัน นั้น ๆ
 เป้น ก็ บาท
- (๒) โจทย์ว่า เด็ก คน หนึ่ง เป้น คน มีความ เพียร มาก วัน
 หนึ่ง เรียน หนังสือ ได้ ๗ หน้า เรียน อยู่
 ๑๓๕ วัน จะเป้น เรียน หนังสือ ได้ ก็ หน้า
- (๓) โจทย์ว่า คัน เข้า ใน นาม มี อยู่ ๒๕๗๔๗๓๕ คัน ออก
 รวง คัน ละ ๑๑ รวง จะเป้น เข้า ทั้ง
 หมด ก็ รวง

(๔) โจทย์ว่า เรือกำปั่นใหญ่ ๔๕๓ ลำ มีเรือใบ
แขวนลำละ ๒ ลำ เท่ากัน จะเป็น
เรือ ใบคทั้งสิ้นกี่ลำ

(๕) โจทย์ว่า มีแม่ไก่ตัวหนึ่ง ไข่วันละ ๔ ฟอง
ไข่อยู่ ๑๕ วัน จะเป็น ไข่กี่ฟอง

คำอธิบาย

ให้อาจารย์เข้าใจ แดให้อาจารย์อ่าน ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ

๑ ถ้าเลขคุณมีจำนวนมากกว่า ๑๒ ขึ้นไป ก็ให้คุณ ๒
ขึ้นเหมือนดังจำนวนเลข ๒๓๔ ถ้าจะเอา ๒๒ คุณ ก็ตั้ง

จำนวนเลขแต่ตัวคุณ ดังนี้ $\frac{๒๓๔}{๒๒}$ เอาตัวคุณหน่วยคุณ ก่อน

๒๓๔
เป็น $\frac{๒๒}{๑๔๐๔}$ ดังนี้ แล้วเอาตัวคุณสิบคุณ ๔ ของหน เป็น

๔ เขียน ๔ ลง ตรงจำนวน (มิได้เขียน ลง ตรงจำนวน

หน่วย เพราะเหตุว่าตัวคุณเป็น จำนวนสิบ) แล้วคุณจำนวน
สิบต่อไป ๓ สองหมเป็น ๖ เขียน ๖ ลงตรงจำนวนร้อย
แล้วคุณจำนวนร้อยต่อไป ๒ สองหมเป็น ๔ เขียน ๔

๒๓๔

ลง ตรง จำนวน พัน สำเร็จรูป ดังนี้

$$\begin{array}{r} ๒๖ \\ \hline ๑๔๐๔ \end{array}$$

แล้ว บวก เลข

๔๖๘

๒๓๔

๒๖

คุณได้ทั้ง ๒๖ จำนวนนั้น เข้าด้วยกัน สำเร็จรูป ดังนี้ ๑๔๐๔

๔๖๘

๒๐๘๔

ก็รู้ได้ทันทีว่าจำนวนเลข ๒๓๔ ยี่สิบหกหม ได้ผลคุณเป็น
๒๐๘๔ ถ้าตัวคุณเป็นจำนวน ร้อย ก็ทำซ้ำขึ้น ไปเป็น
๓ ชั้น แล้วจึงบวกกัน จำนวนพัน ก็เป็น ๔ ชั้น แล
ซ้ำไป ค่อย ๆ ไปดังนี้ แต่ต้องจำไว้ ให้มัน ว่าถ้าตัวคุณ
เป็นตัวจำนวน ร้อย หรือพัน ก็ตั้ง ว่า จะคูณ กับ เลขตั้งจำนวน หน่วย

ถ้าได้มากน้อยเท่าใด ก็ต้องเขามาตั้งไว้ ได้ตัวคุณ เปน ต้นไป
เช่น ทำมาให้เห็น ด้วยตัว ๒๖ เปน ตัวคุณนี้

วิธีคูณแทน

๑ ถ้ายกวิธีคูณ ตัวคุณ มากกว่า ๑๒ คุณได้อีก อย่าง หนึ่ง
คือ เลข ตัวคุณ จำนวนใดที่ พ้อง กัน กับ สูตร คุณ เหมือน ดังจะ
เขาเลข ๓๘๕ เปน เลข จำนวน ตั้ง แล้ว จะเขา ๒๔ เปน เลข

๓๘๕

๒๔

ตัวคุณ ถ้าจะตั้งคุณ ดังนี้ ๑๕๔๐ เลขผลคูณ ก็คงลงอย่าง นั้น

๓๗๐

๕๒๔๐

ถ้าจะ ยก ตั้งคุณ อีก อย่าง หนึ่ง ตั้งจำนวน ตั้งคุณ ลง แล้ว
พิจารณา ดู ตัวคุณ ว่าจะต้อง ใน สูตร คุณ ตรงไหน บ้าง เปน ต้น
ว่าถ้า ๒๔ เปน ตัวคุณ พิจารณา ดู ก็ได้สอง ๑๒ หน หรือ
สี่ ๖ หน หรือสาม ๘ หน เหล่านี้ ย่อมลง ตัวคุณ เปน ๒๔

ทั้งนั้น ถ้าจะไม่เอา ๒๔ เป็นตัวคูณ เอา ๒ เป็นตัวคูณ ได้
ผลคูณเท่าใด เอาผลคูณนั้นเป็นจำนวนตั้งคูณ เอา ๑๒ เป็น
ตัวคูณอีกทีหนึ่ง ก็ได้ผลคูณเสมอด้วย ๒๔ คูณเหมือนกัน
ถึงจะเอา ๔ กับ ๖ หรือ ๓ กับ ๘ คูณก็ได้ผลอย่างเดียวกัน
ทั้งตัว อย่างนี้

~~~~~  
ท้าวอย่างเอาตัวอื่นคูณแทน

เอา ๒ กับ ๑๒ คูณ	เอา ๔ กับ ๖ คูณ	เอา ๓ กับ ๘ คูณ
๓๘๕	๓๘๕	๓๘๕
<u>๒</u>	<u>๔</u>	<u>๓</u>
๗๗๐	๑๕๔๐	๑๑๕๕
<u>๑๒</u>	<u>๖</u>	<u>๘</u>
๙๒๔๐	๙๒๔๐	๙๒๔๐

~~~~~  
วิธีถิตศตวรรษ

๑. อธิ้ง ถ้าตั้งตั้ง ตั้ง ตัวคูณที่ตั้ง มี ๐ อยู่ข้างหลัง เวลาจะคูณ

ก็ยก ออกเสียได้ เมื่อได้ผลคุณเท่าใดแล้วจึงเอา ๐ ซึ่ง ยก
 ออกมาเขียนลงท้ายผลคุณ เปนต้นว่าจำนวนตั้ง ๒๘๐๐
 จะเอา ๔ คุณ ยก ๐๐ ออกเสียเอา ๔ คุณ ๒๘ ได้ ๑๑๒
 แล้วจึงเอา ๐๐ มาเติมลงเปน ๑๑๒๐๐ ดังนี้ก็ง่ายเข้า ซึ่งมี
 เหมือนเช่น ๒๘ เปนตัวตั้งคุณ ๒๐ เปน ตัวคุณก็ ยก ๐ ออกเสีย
 เอาแต่ ๒๘ คุณ ๒๘ เปน ๕๖ แล้วจึงเอา ๐ มาเติมลงเปน ๕๖๐
 ๑ ถ้าตัวตั้งแต่ตัวคุณมี ๐ อยู่ท้ายด้วยกัน เปนต้นเหมือน
 หนึ่งจะเอา ๒๐ คุณ ๒๘๐๐ ก็ยก ๐ เสียได้ คงเอา ๒๘ คุณ
 ๒๘ เท่านั้น ได้ ๕๖ แล้วจึงเอา ๐ ที่ยกเสียมาเติมลง แต่ ๐
 ที่ยกในที่นี้ ยกจากตัวตั้ง ๐๐ ยกจากตัวคุณ ๐ รวมกันเปน ๐๐๐
 จึงจะต้องเติมลง เปน ๕๖๐๐๐ ดังนี้ ถ้า ๐ อยู่ข้างท้าย ไม่
 ว่า มาก น้อยเท่าใด ก็ยกได้ตั้งว่ามาแล้ว แต่ถ้าอยู่กลาง
 เช่นจำนวน ๑๐๖ หรือ ๑๐๘๖ เหล่านี้ เปนต้นยกไม่ได้

๕๘

แบบฝึกหัดที่ ๒๑

จงคูณเลขเหล่านี้ให้ถูก

<u>๔๒</u>	<u>๗๒</u>	<u>๔๓</u>	<u>๓๔</u>	<u>๘๓</u>
<u>๓๒</u>	<u>๔๗</u>	<u>๓๓</u>	<u>๒๘</u>	<u>๑๗</u>
<u>๔๒๓</u>	<u>๗๔๖</u>	<u>๘๓๒</u>	<u>๕๗๒</u>	<u>๗๘๖</u>
<u>๓๔</u>	<u>๒๓</u>	<u>๒๘</u>	<u>๑๖</u>	<u>๑๗</u>
<u>๑๗๗๒</u>	<u>๗๒๗๔</u>	<u>๗๘๓๒</u>	<u>๓๔๒๗</u>	<u>๖๗๐</u>
<u>๑๗๗๒</u>	<u>๗๔๓๖๑</u>	<u>๒๗๓๖๔</u>	<u>๗๘๓๖๗</u>	<u>๕๖๑๐</u>
<u>๔๓๒๑</u>	<u>๗๔๓๒</u>	<u>๘๓๑๐</u>	<u>๕๖๑๐</u>	

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีคนผู้หนึ่งได้ยิงเบ็ดไว้ หดาย ตัว กับ
หนึ่งชื่อ ว่าให้กินส้ม ๒๔ ช้อย ได้ยิงอยู่
๒๓๔ ตัว จะกินช้อยกี่ช้อย

- (๒) โจทย์ว่า คน ๆ หนึ่ง รับจ้างเขาขนฟืน วันหนึ่ง
ขนได้ ๑๔๓๒ ตัน ทำอยู่ ๑๕๐ วัน
จะขนฟืนได้กี่ ตัน
- (๓) โจทย์ว่า มีเงินอยู่ ๓๖๕ บาท ไปซื้อผลไม้ ๑๕๗๕
ผลต่อ บาท ซื้อจนสิ้นเงิน ๓๖๕ บาท
จะได้ผลไม้กี่ ผล
- (๔) โจทย์ว่า มีขนุนอยู่ ๑๔๓๖๗ ผล มีแมลงวันตอมผลละ
๒๔๓๖ ตัว หมดขนุนทั้ง ๑๔๓๖๗ ผล จะ
เป็นแมลงวันกี่ ตัว
- (๕) โจทย์ว่า นาไร่ หนึ่ง มีต้นข้าวอยู่ ๑๒๓๔๖ กอ ข้าวกอ
หนึ่ง ออกรวงมีผลอยู่ ๔๓๖๗ ผล ทุก ๆ ต้น
จะรวมเป็นข้าวกี่ ผล

แบบฝึกหัดที่ ๒๒

จงคูณเลขเหล่านี้ให้ถูก

๗๒	๒๕๖๗๓๒๘	๗๕๖๓	๔๗๘๓๒๑
๘๑	๑๕๖	๖๒	๗๘๘

๘๓๗	๒๖๓๔	๘๔๓๒๖	๘๘๓๒๕
<u>๒๓๑</u>	<u>๕๑๖๓</u>	<u>๗๘๓๑</u>	<u>๓๑๗๓</u>

๘๒๗๕๓๖	๒๗๔๓๕	๗๘๓๒	๘๒๓
<u>๕๑๖๑๗</u>	<u>๑๓๗๒๔</u>	<u>๕๖๑๐</u>	<u>๕๑๖</u>

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า เรามีเงินอยู่ ๖๗ บาท ไปซื้อผลไม้เขา
๑๗ ผลต่อบาท จะได้ผลไม้เท่าใด
- (๒) โจทย์ว่า มีประตูแห่งหนึ่ง คนเข้าออกเสมอวัน ละ
๑๔๓ คน ๑๓ วัน จะเป้นคนเข้าออกกี่คน
- (๓) โจทย์ว่า จ้างคนทำงาน ๔๖๕ คน ค่าแรงคนหนึ่งวัน ละ
บาท ๑ ทำงาน ๒๔๑ วัน จะสิ้นเงิน
ค่าจ้างทั้งสิ้นกี่บาท
- (๔) โจทย์ว่า เรือไฟดำ ๑ แต้นได้วัน ละ ๓๕๖๒ เส้น
แต้นไปดัก ๓๖๔ วัน จะเป้นหนทางที่เส้น
- (๕) โจทย์ว่า หนังสือเล่มหนึ่งมี ๔๒ หน้าๆ หนึ่ง ๑๓ บันทัด

รวม ทั้ง ๔๒ หน้า จะเปน หนังสือที่บันทึก

วิธีหาร

คำอธิบาย

ให้ อาจารย์ เข้าใจ แด่ให้ อาจารย์ อ่าน ชี้แจง ให้ นักเรียน เข้าใจ

๑ วิธีหาร คือ วิธีทำเลข เพื่อจะ ให้ รู้จำนวน ที่ จะ แบ่ง สิ่ง ของ
ออกไป เปน ส่วน ๆ เสมอกัน จะได้ ส่วน เท่าใด เหมือน ดัง
มี นักเรียน อยู่ ๔ คน เรามี อัฐ อยู่ ๘ อัฐ เรา จะ แจก
อัฐ นั้น แก่ นักเรียน ให้ ได้ เท่ากัน เรา อยาก จะ รู้ว่า เรา จะ แจก
คน ละ กี่ อัฐ จึง จะ ได้ เท่ากัน ทั้ง ๔ คน เราก็ คิด เลข ด้วย
วิธี หาร รู้ ได้ทันที ที่ ว่า ควร เลขี่ ให้ คน ละ เท่า นั้น ๆ

วิธี หาร นี้ ถ้า จะ ว่า ให้ เข้า ใจ ง่าย ๆ ก็ คือ ถัด กัน ตรง กัน ซ้ำ
กับ วิธี คูณ วิธี คูณ เปน วิธี สำหรับ คิด จำนวน ให้ ทบ ทวน ขึ้น ไป
เท่า ๆ กัน วิธี หาร เปน วิธี สำหรับ แบ่ง จำนวน ให้ ถัด
ลง มา เท่า ๆ กัน ตรง กัน ซ้ำ กัน เพราะ ฉะนั้น ใน
วิธี จะ หาร จึง ต้อง เอา ใ้ ครบ ใช้ คิด ด้วย วิธี คูณ ดัง จะ ชี้แจง ต่อ ไป

หาร ถิ่น

๑ ลักษณะท่าเลขหาร ให้ตั้งจำนวนเลขแต่ขีดเส้นลง
 เรียกว่า “ เลขตั้งหาร ” แลเขียนตัวหารลงข้างหน้า เรียกว่า
 “ เลขตัวหาร ” เหมือนหนังสือเรามีผลได้อยู่ ๔๘ ผล
 เราจะแบ่งให้แก่เด็ก ๒ คน เท่า ๆ กัน เราอยากจะรู้
 ว่าควรจะให้คนละกี่ผล ก็ตั้งจำนวน ๔๘ ลง เป็นเลขตั้งหาร
 แลตั้ง ๒ ลง เป็นเลขตัวหาร ดังนี้ ๒) ๔๘ แล้วเอา ๒
 หารจำนวนสิบก่อน คือคิดดูว่าจะแบ่ง ๔ มาเป็น ๒ ได้กี่หน
 ของเขา ๒ นั้นคูณกับเลขอื่นดูดังนี้ ๒ หนึ่ง ๒ ยังไม่พอกับ
 ๔ ต้องคูณใหม่ ๒ สอง ๔ นั้น ก็รู้ได้ว่าพอเพราะ ๔
 ซึ่งเปผลคูณนั้นเท่ากับเลขตั้งที่จะหาร จึงรู้ว่า ๒ หาร ๔ ได้
 ๒ เขียน ๒ ลงใต้จำนวนสิบ แล้วหารจำนวนหน่วยต่อไป
 เช่นนั้นอีก ๒ คูณกับอะไรที่จะได้กับ ๘ บ้าง ได้ดูไปถึง
 ๒ ถึง ๘ ก็รู้ได้ว่า ๒ หาร ๘ ได้ ๔ เขียน ๔ ลง ได้
 จำนวนหน่วย เลขได้ขีดก็เป ๒๔ เรียกว่า “ เลขผลหาร ”

ตัวอย่างรูป $\frac{๒) ๔๘}{๒๔}$ ดังนี้ ก็รู้ได้ทันทีว่า ควรแบ่งให้

คนละ ๒๔ ผล ก็คือว่า ๒ หาร ๔๘ ได้ ๒๔ เป็นถูก

๑ ถ้าเอาตั้งหาร ตัวใดน้อยกว่าเลขตัวหาร เลขผล
หาร ตรงนั้น ให้ลง ๐ ไว้ เหมือนตั้งจะเอา ๒ หาร ๒๐๒

ดังนี้ $\frac{๒) ๒๐๒}{๒๐๒}$ ๒ หาร ๒ ได้ ๑ เขียน ๑ ลงตรงจำนวน ร้อย

๒ หาร ๐ ไม่ได้ เขียน ๐ ลงตรงจำนวนสิบ ๒

หาร ๒ ได้ ๑ เขียน ๑ ลงตรงจำนวนหน่วย ได้เลขผล

หาร ๑๐๑ ตัวอย่าง $\frac{๒) ๒๐๒}{๑๐๑}$ ดังนี้ เป็นถูก

๑ ถ้าเหมือนตั้ง $\frac{๒) ๒๐๒}{๑๐๑}$ ดังนี้ ๒ หาร ๒ ได้ ๑ เขียน

๑ ลงตรงจำนวน ร้อย ๒ หาร ๐ ไม่ได้ เขียน ๐ ลงตรง

จำนวนสิบ (ต้องเอา ๑ สิบซึ่งหารไม่ได้นั้น ไปหาร พร้อมกับ

กับจำนวนหน่วย) ๒ หาร ๑๒ ได้ ๖ เขียน ๖ ลงตรงจำนวน

หน่วยได้เลขผลหาร ๑๐๖ ตัวอย่าง $\frac{๒) ๒๐๒}{๑๐๖}$ ดังนี้ เป็นถูก

๑ ถ้าเหมือนตัว ๒) $\frac{๕๕๐}{๑๐}$ หาร ๕ ไม่ได้ ต้องเอา
ไปหารพร้อมกับ ๕ ๒ หาร ๕๕ ได้ ๑๑ เขียน ๑ ลงใต้
จำนวนสิบ ๒ หาร ๐ ไม่ได้ เขียน ๐ ลงตรงจำนวนหน่วย

ได้เลขผลหาร ๑๑๐ ถ้าเรารูปเป็น $\frac{๒)๕๕๐}{๑๐}$ อย่างนี้เป็นถูก

๑ ถ้าเหมือนตัว ๑๑) $\frac{๑๐๗๑๐๑๑}{๑๑}$ ๑๑ หาร ๑ ไม่ได้
๑๑ หาร ๑๐ ไม่ได้ ๑๑ หาร ๑๐๗ ได้ ๙ หักเหลือเศษ
๘ ๑๑ หาร ๘๘ ได้ ๘ หักเหลือเศษ ๑ ๑๑ หาร ๑๐
ไม่ได้ ๑๑ หาร ๑๐๑ ได้ ๙ หักเหลือเศษ ๘ ๑๑ หาร
๘๘ ได้ ๘ หักถ้วน ค่าเป็นเลขผลหาร ๙๘๐๑๑

ถ้าเรารูปดังนี้ $\frac{๑๑)๑๐๗๑๐๑๑}{๙๘๐๑๑}$ เป็นถูก

๑ ถ้าเหมือน ๒) $\frac{๕๕๑}{๑๐}$ ๒ หาร ๕ ไม่ได้ ๒ หาร ๕๕ ได้ ๒๗
๒ หาร ๑ ไม่ได้ ต้องคงเหลือไว้เป็นเศษ อันหารไม่ได้

ถ้าเรารูป $\frac{๒)๕๕๑}{๑๐}$ ๑ ดังนี้ $\frac{๑}{๒}$ แปลว่าเศษ ๑ ของ

๒ คือว่าหารไม่ได้ เรียกว่า “เลขเศษหาร”

แบบฝึกหัด ที่ ๒๓

จงหาเลขเหล่านี้ให้ถูก

<u>๒) ๕๔</u>	<u>๓) ๖๙</u>	<u>๔) ๔๒</u>	<u>๕) ๔๗</u>	<u>๖) ๗๓</u>
<u>๗) ๕๖</u>	<u>๘) ๓๒๑</u>	<u>๙) ๔๗๒</u>		
<u>๑๐) ๒๙๒</u>	<u>๑๑) ๙๙๓</u>	<u>๑๒) ๔๙๐</u>		
<u>๑๓) ๓๖๕๓</u>	<u>๑๔) ๔๙๑๒</u>	<u>๑๕) ๕๑๐๐</u>		
<u>๑๖) ๑๒๑๙</u>	<u>๑๗) ๔๒๕๑๑</u>	<u>๑๘) ๒๙๗๓๖</u>		
<u>๑๙) ๒๕๓๓๖</u>				

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีขนมปัง อยู่ ๖๐ ชิ้น จะใส่จาน ๆ ละ ๕ ชิ้น ทุกจาน จานหมดขนมปังนั้น จะเป็นจานเท่าใดจึงจะพอแก่ขนม
- (๒) โจทย์ว่า มีหีบ อยู่ ๔ หีบ มีเงิน อยู่ ๙๑๖ บาท จะใส่หีบให้เท่า ๆ กัน จะเป็นหีบละกี่บาทจึงจะหมดเงินนั้น
- (๓) โจทย์ว่า มีไพร่พล อยู่ ๙ กอง รวมเป็นไพร่พล ๒๔๓๒ คน จะเป็นพลทหาร กองละกี่คน

- (๔) โจทย์ว่า วัดหนึ่ง มี พระสงฆ์ จำพรรษา อยู่ ๑๒ องค์
เรามีหมาก อยู่ ๒๓๔๒๒ ผล จะถวายแก่ พระ
สงฆ์ให้เท่ากัน ทุก ๆ องค์ พระสงฆ์จะ
ได้หมาก องค์ละกี่ผล
- (๕) โจทย์ว่า น้ำมัน ๑๒๓๗๒๒ ทนนาน จะใช้วันละ ๖
ทอนาน ที่วันจึงจะหมดน้ำมัน

แบบฝึกหัดที่ ๒๔

จงหารเลขเหล่านี้ให้ถูก

๕) ๗๔๕

๓) ๗๘๓๒๔

๙) ๘๓๒๓

๗) ๗๑๕

๘) ๑๖๒๔

๒) ๒๔๖๘๑๗

๓) ๗๘๒๑๙

๔) ๔๘๑๓

๖) ๑๒๒๕

๘) ๑๘๓๓๒

๘) ๑๖๗

๗) ๗๑๔๒๗

๔) ๔๘๓๒

๓) ๒๑๗

๕) ๒๗๘๓๒๕

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีกุต ๘๔ คน มีหีบใส่ของหนักเท่ากัน
อยู่ ๓ หีบ จะให้กุตไปยกหีบละกี่คน
จึงจะเท่ากัน
- (๒) โจทย์ว่า แบงก์แห่งหนึ่ง มีเงินฝากอยู่ ๒๓๘๘๖
บาท เงินในแบงก์นั้นมีเจ้าของ ๔ คน เท่า
กันทุกคน จะเปนคนละกี่บาท
- (๓) โจทย์ว่า แยกเลี้ยงม้าคนหนึ่ง มีหญ้าอยู่ ๔๓๖
ฟ่อน จะแบ่งให้ม้ากิน ๖ ตัว จะเปนตัวละ
กี่ฟ่อน
- (๔) โจทย์ว่า เงิน ๔๘ บาท จะใช้วันละเท่า ๆ กัน
สัก ๘ วัน จะเปนวันละกี่บาท
- (๕) โจทย์ว่า ยานบุรีหีบหนึ่ง ๑๗๕ มวน ได้สูบมา ๕
วันก็หมด จะเปนบุรีได้สูบบวันละกี่มวน

หาร แทน

๑ วิธี หาร อย่างนี้ เป็น อย่าง ที่ จำนวน เลข ตัว หาร เกิน กว่า ๑๒ ไป (คือ ว่า เกิน กว่า ที่ ได้ เข้า สูตร คุณไว้) เท่าใด ถ้า แล จำนวน นั้น เป็น เลข ผล ของ ตัว คุณ ตัว หนึ่ง ตัวใด ได้ ก็ ใช้ หาร ด้วย จำนวน เลข ประสม แทนได้ เหมือน ดัง มี จำนวน เลข อยู่ ๑๘๗๔๑๖ จะเอา ๒๔ หาร เป็น ต้น ดังนี้ ก็ จำนวน ๒๔ นั้น เท่ากับ ๘ คุณ ๓ ก็ได้ เท่ากับ ๑๒ คุณ ๒ ก็ได้ เท่ากับ ๖ คุณ ๔ ก็ได้ เพราะเหตุ นั้น จะเอา ๘ กับ ๓ หาร ก็ดี หรือ จะเอา ๑๒ กับ ๒ หาร แลเอา ๖ กับ ๔ หาร ก็ดี ก็คงได้ จำนวน เลข ผล หาร เท่ากัน เสมอ หาร ด้วย ๒๔ จะทำให้ เห็น เป็น ตัว อย่าง ดังนี้

(๑)

$$\begin{array}{r}
 ๒๔ \left\{ \begin{array}{l} ๘) ๑๘๗๔๑๖ \\ ๓) ๒๓๔๒๗ \end{array} \right. \\
 \hline
 ๗๘๐๘
 \end{array}$$

(๒)

$$\begin{array}{r}
 ๒๔ \left\{ \begin{array}{l} ๑๒) ๑๘๗๔๑๖ \\ ๒) ๑๕๖๑๘ \end{array} \right. \\
 \hline
 ๗๘๐๘
 \end{array}$$

(๓)

$$๒๔ \left\{ \begin{array}{l} ๖) \frac{๑๘๗๔๑๖}{๔}) ๓๑๒๓๖ \\ ๗๘๐๘ \end{array} \right.$$

พึงเห็นได้ตามตัว อย่าง ที่ทำให้ดู ทั้ง ๓ อย่างนี้ ตัวหาร
ไม่ได้ซ้ำกันเลย แต่หากว่าตัวหาร คู่หนึ่ง ๆ เมื่อคูณ
กันเข้าก็ได้ ๒๔ เท่ากับจำนวน ซึ่ง ประสงค์จะหาร ทุก คู่
ก็หารเลข ได้จำนวนเท่ากันทั้ง ๓ อย่าง

๑ ลักษณะ หาร ด้วยจำนวนเลข ประสมเช่นนี้ • ถ้ามีเศษ

$$๒๔ \left\{ \begin{array}{l} ๖) \frac{๖๔๘๓๒}{๔}) \frac{๑๐๘๐๕ + ๒}{๒๗๐๑ + ๑} \end{array} \right\} ๘ \text{ เหมือนดังนี้แล้ว ให้เอา}$$

ตัวหาร ตัวบน (๖) คูณเศษ ตัวล่าง (๑) ๖ หัก ๒
แล้ว บวกกับเศษ ตัวบน (๒) ๖ บวก ๒ เปน ๘ ๘

นั้น เปนเศษตรง ถึงจะเอา $\frac{๘}{๓}$ } หรือ $\frac{๑๒}{๒}$ } มาหารก็คงได้เศษ

๙ เท่ากัน แต่ถ้าเป็นเศษ ๒๔ { $\frac{๙(๖๔๙๓๒)}{๓(๙๑๐๔)}$

๒๗๐๑ + ๑ | ๙

เช่นนี้แล้ว ก็หา ๙ คูณ ๑ ที่เดียว ๙ หัก หบ เป็น ๙ ตรง

เศษไม่ต้องประสม แต่ถ้าเป็นเศษ ๒๔ { $\frac{๑๒(๖๔๙๓๒)}{๒(๕๔๐๒) + ๙}$
๒๗๐๑

เช่นนี้แล้ว ก็ไม่ต้อง คูณไม่ต้อง ประสม เป็น เศษ ตรง ที่เดียว

๑ ลักษณะ หาร ด้วยจำนวน เลข ประสม แทน อย่างนี้ ทำได้แต่

เมื่อจำนวน เลข ตัว หาร เข้า ใน มาตรา คูณ คือว่า เลข อะไร ต่อ

อะไร คูณ กัน เป็น เท่านั้น ได้ ถ้าแต่ว่า จำนวน ตัว หาร เข้า มาตรา

คูณไม่ได้ เหมือนดัง ๑๗ เป็นจำนวน ตัว หาร เช่นนี้ ก็

ทำ หาร ด้วยจำนวน เลข ประสมไม่ได้ ต้องใช้ ทำ หาร ยาว

ซึ่ง จะ ชี้แจง ค่อย ไป ภายหลัง

แบบฝึกหัดที่ ๒๕

จงหาร เลขเหล่านี้ ให้ถูก

$$๔๘ \left\{ \begin{array}{l}) ๔๖๘ \\ ) \end{array} \right. \quad ๕๖ \left\{ \begin{array}{l}) ๗๒๘ \\ ) \end{array} \right. \quad ๒๗ \left\{ \begin{array}{l}) ๒๖๘ \\ ) \end{array} \right.$$

$$๕๕ \left\{ \begin{array}{l}) ๖๑๒๖ \\ ) \end{array} \right. \quad ๖๓ \left\{ \begin{array}{l}) ๓๗๘๘ \\ ) \end{array} \right. \quad ๑๒๑ \left\{ \begin{array}{l}) ๒๓๑๐ \\ ) \end{array} \right.$$

$$๘๑ \left\{ \begin{array}{l}) ๘๒๘๘๘ \\ ) \end{array} \right. \quad ๗๒ \left\{ \begin{array}{l}) ๘๓๒๕๑ \\ ) \end{array} \right. \quad ๒๑ \left\{ \begin{array}{l}) ๘๓๒๕๑ \\ ) \end{array} \right.$$

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีชายคนหนึ่ง จะทำการ มง คด คัด จุก บุตร
นิมนต์ พระมา สวด มนต์ ๗ องค์ มี
ของ อยู่ ๑๖๕ สิ่ง จะถวาย พระองค์ ละ
๒๔ สิ่ง ของ ที่ มี จะ พอ ตี แก่ พระ หรือ ไม่
- (๒) โจทย์ว่า เด็กผู้หญิง ๒ คน พี่น้อง มี ๒๕ รวม ด้วย กัน

๓๔๒ อัฐ ชวนกันไปซื้อ ตึกตาตัว ละ ๑๘
อัฐ ซื้อจนหมด อัฐ จะเป็น ตึกตาที่ซื้อมาก็ตัว

(๓) โจทย์ว่า มี มะม่วง ต้นหนึ่ง ออกผล ๓๔๘๓ ผล เมื่อ
จวนจะสุก เจ้าของ จึง เก็บ มะม่วง นั้น มา บ่ม
มะม่วง สุกวัน ละ ๘๑ ผล เล่มต่อไป จนหมด
มะม่วง เหล่านั้น ดังนี้ จะเป็น มะม่วง ที่เก็บ มา
บ่ม นั้น ก็วัน จึง สุก หมด

(๔) โจทย์ว่า เศรษฐี คนหนึ่ง มีเงิน ๑๖๘๘๔ ชั่ง มีบุตร
๑๔ คน เวลาเมื่อเศรษฐีจะถึงแก่กรรม
นั้น ตั้ง ภรรยา ไว้ว่าเงิน ที่มี อยู่ ๑๖๘๘๔
ชั่งนั้น ให้มอบ ให้แก่บุตร คน ละ เท่า ๆ
กัน ทุก ๆ คน ดังนี้ บุตร เศรษฐี ทั้ง ๑๔
คน จะได้เงิน มรดก คน ละ เท่าใด

(๕) โจทย์ว่า แกะฝูง หนึ่ง ๕๓๗๘๔ ตัว เจ้าของ ให้
สุนัข ๒๘ ตัว เลี้ยง จะเป็น สุนัข ตัว หนึ่ง
ต้องเลี้ยง แกะ กี่ ตัว

แบบฝึกหัด ที่ ๒๖

จง หาร เลข เหล่านี้ ให้ ถูก

$$๙๖ \left\{ \begin{array}{l}) ๒๓๒๓๖ \\ ) \end{array} \right. \quad ๖๔ \left\{ \begin{array}{l}) ๒๓๔ \\ ) \end{array} \right. \quad ๙๙ \left\{ \begin{array}{l}) ๙๑๗๖ \\ ) \end{array} \right.$$

$$๙๔ \left\{ \begin{array}{l}) ๒๖๓ \\ ) \end{array} \right. \quad ๑๕ \left\{ \begin{array}{l}) ๙๙๑๗๖ \\ ) \end{array} \right. \quad ๕๕ \left\{ \begin{array}{l}) ๕๑๐๒ \\ ) \end{array} \right.$$

$$๒๗ \left\{ \begin{array}{l}) ๓๖๑๒ \\ ) \end{array} \right. \quad ๔๒ \left\{ \begin{array}{l}) ๗๑๕๔ \\ ) \end{array} \right. \quad ๒๑ \left\{ \begin{array}{l}) ๗๑๓๑๒ \\ ) \end{array} \right.$$

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า ช่างทองคนหนึ่ง มีผู้มาจ้างทำของ
รวม ๙๙ สิ่ง ทำได้วันละ ๑๖ สิ่ง ทุก ๆ
วัน ทำอยู่กี่วัน จึงจะแล้วหมด
- (๒) โจทย์ว่า ช่างทำคนหนึ่ง ถึงวันอุโบสถก็ไป ถือน้ำ
ในวัด วันหนึ่ง มีอุโบสถไปด้วย ๗๔๔ อุโบสถ เมื่อ

กลับ มา จึงเอา อัฐ แยก พวก ยา จาก คน ละ ๒๐๑
อัฐ เท่ากัน ทุกคน จนหมด อัฐ นั้น ดังนั้น จะ
เป็น ยาจาก ที่ ได้ อัฐ ที่ คน

- (๓) โจทย์ว่า โรง เตื่อย แห่ง หนึ่ง เตื่อยไม่ กระทานไว้ ได้
๗๓๒๘ แผ่น ขายได้แต่วันละ ๓๒ แผ่น ทุกๆ
วัน ดังนั้น จะขาย อยู่กี่ วัน จึงจะ หมด กระทาน นั้น
- (๔) โจทย์ว่า ห้าง ฝรั่ง แห่ง หนึ่ง มี ของ ขาย ๑๑๓๙๕ สิ่ง
ขายได้วัน ละ ๕๕ สิ่ง ทุก ๆ วัน ดังนั้น จะ
ขาย อยู่กี่ วัน จึงจะ หมด ของ ใน ห้าง นั้น
- (๕) โจทย์ว่า นา แห่ง หนึ่ง มี เขา อยู่ ๗๕๓๒๗ รวง มี นก
๑๓๒ ตัว มา คาย เขา ใน นา ไป เท่า ๆ กัน
ทุก ๆ ตัว จะ เป็น นก ได้ เข้าไป ตัว ละ กี่ รวง

หาร ยาว

- ๑ ลักษณะ หาร ซึ่ง เรียกว่า “หาร ยาว” นั้น สำหรับ หาร
เลข จำนวน มาก ๆ ด้วย กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย เป็น ต้น ว่า จะเอา เลข
๑๒๕๐๙๓ เป็น เลข คี่ หาร แต่จะเอา จำนวน ๒๓๘

เป็นเลข ตัว หาร เช่นนี้ ก็ ต้อง ทำ ด้วย หาร ยาว แต่ หนึ่ง จำนวน
เลข ที่จะ เป็น เลข ตัว หาร เกิน กว่า ๑๒ ทั้ง ไม่ อยู่ ใน มาตรา คุณ
ซึ่ง จะ ทำ ด้วย หาร นั้น แต่ หาร ด้วย จำนวน เลข ประสม ไม่ได้ เป็น
ต้น ว่า จะ เขา จำนวน ๑๗ เป็น เลข ตัว หาร เช่นนี้ ก็ ต้อง ทำ
ด้วย หาร ยาว ลักษณะ หาร ยาว ทำ ยาก กว่า หาร ทั้ง ๒ อย่าง ที่
ว่า มา แล้ว เพราะ ต่อ จะ ทำ ด้วย หาร ทั้ง ๒ อย่าง นั้น ไม่ได้ แล้ว จึง
ต้อง ทำ ด้วย หาร ยาว

๑ วิธี ที่ จะ ทำ หาร ยาว ให้ ทำ ดังนี้ เหมือน ดัง ถ้า จะ ตั้ง จำนวน
เลข ห้า แดง เจ็ด ห้า น เก้า ร้อย หก สิบ เก้า ลง เป็น เลข ตั้ง หาร
แต่ จะ เขา จำนวน เก้า สิบ แปด เป็น ตัว หาร ก็ ให้ ตั้ง ตัว เลข ลง อย่าง นี้

๙๙) ๕๗๐๙๖๙ (

จับ หาร จำนวน มาก ลง ไป ก่อน ๙๙ หาร ๕ ไม่ได้ ๙๙ หาร
๕๗ ไม่ได้ ๙๙ หาร ๕๗๐ ได้ อยู่ใน ๕ หน เขียน สม พด
๕ ลง นอก เล็บ มือ ข้าง หลัง ดังนี้

๙๙) ๕๗๐๙๖๙ (๕

แล้ว เอา ๕ คุณ จำนวน ๙๙ ซึ่งเป็น ตัว หาร นั้น เพื่อ จะ ให้ รู้ เศษ
๕ แปด หน เป็น ๔๐ เขียน ๐ ลง ใต้ ๐ ๕ เก้า หน

เปน ๔๕ เอา ๔ บวก เปน ๔๙ เขียน ๙ ลง ได้ ๗ เขียน ๔
 ลงได้ ๕ แล้วขีดเส้นเอาจำนวน ๔๙๐ ลบ ๕๗๐ คือ ๐ ลบ ๐ คง
 ๐ เขียน ๐ ลงได้ ๐ ๙ ลบ ๗ ไม่พอยืม ๑๐ มาเติม ๗ เปน
 ๑๗ ๙ ลบ ๑๗ เหลือ ๘ เขียน ๘ ลงได้ ๙ เอา ๑ สิบ
 ที่ยืม มาไป บวก ๔ เปน ๕ ๕ ลบ ๕ หหมด เปน รูป ดังนี้

๙๙) ๕๗๐๙๖๙ (๕

$$\begin{array}{r} ๕๙๐ \\ \hline ๙๐ \end{array}$$

จำนวน ๙๐ นั้นก็คือเป็นเศษของ ๕๗๐ ๙๙ จะหาร อีกไม่ได้
 ที่นี้ต้องเอา ๙ ลง มาเติมเข้าหลัง ๙๐ เพิ่มจำนวน เปน ๙๐๙
 เอา ๙๙ หาร ๙๐๙ อีก ได้ ๙ หน เขียน สมพด ๙ ลง นอก
 เต็ม มือ คือ ๕ ไป แล้วเอา ๙ คูณ ๙๙ ได้ จำนวน ๗๙๔
 เอา ๗๙๔ ลบ ๙๐๙ เหลือ ๒๕ เปน รูป ดังนี้

๙๙) ๕๗๐๙๖๙ (๕๙

$$\begin{array}{r} ๕๙๐ \\ \hline ๙๐๙ \\ ๗๙๔ \\ \hline ๒๕ \end{array}$$

แล้วเอาตัว ๒ ลงมาเติมเศษเป็น ๒๕๖ เอา ๙๙ หารอิก
คราวนี้ได้ ๒๒ หน เขียนสมพด ๒๒ ลงนอกเต็มมือต่อ ๕๙ ไป
เอา ๒๒ คูณ ๙๙ เป็น ๑๙๖๒ เอา ๑๙๖๒ ลบ ๒๕๖
เหลือ ๒๐ เป็นรูปดังนี้

௭௭) கீழ்க்கண்ட (கீழ்க்கண்ட)

৫৯০

২০৬

ମରୁ

၂၈၆၆

၁၆၆

၁၀

คราวนี้ก็เอา ๙ ที่เหลืออยู่ลงมาเต็มเศษแปด ๖๐๙ เอา ๙๘
หารอีกได้ ๖ หน เขียนสามพด ๖ ลงนอกเส้นมือต่อ ๕๕๒
ออกไป แล้วเอา ๖ คูณ ๙๘ ได้ ๕๙๘ เอา ๕๙๘ นั้นลบ
๖๐๙ เหลือ ๒๑ สำเร็จรูปดังนี้

๗๘

๙๙) ๕๗๐๙๖๙ (๕๙๒๖

๕๙๐

๙๐๙

๗๘๕

๒๕๖

๑๙๖

๖๐๙

๕๙๙

๒๑

ก็เป้นอันรู้ได้ว่า จำนวนเลข ๕๗๐๙๖๙ เขา ๙๙๙ หาได้
๕๙๒๖ กับเศษ $\frac{๒๑}{๙๙}$ แบ่งไม่ได้ หรือเมื่อจะว่าให้เข้าใจชัด

เปรียบเหมือนมีปลาอยู่ ๕๗๐๙๖๙ ตัว จะแบ่งกัน ๙๙ คน
อยากจะรู้ว่าได้คนละกี่ตัว เมื่อทำเลขหาร ดูเช่นนั้น ก็รู้
ได้ว่าจะได้คนละ ๕๙๒๖ ตัว กับยังเหลือปลาอีก ๒๑ ตัว
ไม่พอแบ่ง

๑ จะทำให้สังเกตตัว อย่าง ให้อีก เช่น กับ มีจำนวนเลข
อยู่ ๒๐๐๐๕ จะเอา ๙๙ หาร ต้องทำดังนี้

$$๙๙) ๒๐๐๐๕ (๒$$

$$\underline{๑๙๖}$$

$$๕$$

คุณ แด ทบ กันไป เสร็จ แล้ว เหลือเศษ ๕ แล้ว เอา ๐ ลงมาเติม เป็น
๕๐ ยังหาร ไม่ได้ ก็ต้อง เขียน ๐ ลง นอก เต็ม มือ หัก ๒ แล้ว เอา
๕ ลง มาเติม เป็น ๕๐๕ จึง พหุหาร สำเร็จ รูป ดังนี้

$$๙๙) ๒๐๐๐๕ (๒๐๕$$

$$\underline{๑๙๖}$$

$$๕๐๕$$

$$\underline{๓๙๒}$$

$$๑๓$$

ก็รู้ ได้ว่า ได้ ๒๐๕ กับ เศษ ไม่พอ หาร อีก ๑๓ ที่ ตรง ๐ นั้น ต้อง
ระวัง อย่า พลาด ถ้า เอา ตัว เลข บน ลง มาเติม เศษ ตัว หนึ่ง แล้ว
ยัง หาร ไม่ได้ ต้อง ลง ๐ ถ้า ไม่ ลง ๐ ตรงนี้ ๒๐๕ ก็ จะ ตก เป็น
๒๕ ไป จะ ผิด มาก ที่ เดียว จง ระวัง ทุก ๆ แห่ง

๑. ชั่ง ฟัง ระวัง เมื่อเอา เลข สมพด หลัง เต็ม มือ คุณ ตัว หาร ได้
 มาก น้อย เท่า ไ้ เมื่อ เอา ลง จำนวน เลข แล้ว ถ้า ยัง เหลือ
 จำนวน อยู่ มาก กว่า ตัว หาร ก็ ฟัง เข้า ใจ เกิด ว่า ตัว สมพด หลัง
 เต็ม มือ ที่ ลง ไว้ นั้น น้อย ไป ต้อง ขยับ ขึ้น ไป อีก ถ้า แด ว่า ตัว
 สมพด หลัง เต็ม มือ นั้น คุณ ตัว หาร ได้ จำนวน มาก เกิน ไป ลง ไม่ได้ ก็
 ฟัง รู้ เกิด ว่า ตัว สมพด หลัง เต็ม มือ ตัว นั้น มาก ไป ต้อง ขยับ ให้ น้อย ลง

แบบ ผูก หัด ที่ ๒๗

จง หาร เลข เหล่า นี้ ให้ ถูก

๑๓) ๒๕๒ (	๑๗) ๓๗๘ (	๒๙) ๕๐๔ (
๓๔) ๔๗๓ (	๔๓) ๗๓๕ (	๖๑) ๘๓๗ (
๕๒๙) ๓๐๔๘ (	๒๕๔) ๔๗๖๒ (	
๓๕๒) ๕๓๗๘ (	๖๗๗) ๙๘๗๖ (	
๗๕๒) ๒๒๖๒ (	๔๓๑) ๗๕๒๘ (	
๕๒๓๒) ๗๘๖๕๔ (	๙๓๒๗) ๘๗๖๕๔ (	
๗๒๓๔) ๘๓๒๑๗ (	๔๓๒๖) ๘๓๕๖๗ (	
๘๒๙๓) ๗๙๘๔๓ (	๒๓๗๘) ๙๒๓๒๕ (	

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีข้าวอยู่ ๘๘๔ ตัน มีเกวียน อยู่ ๗๑
เล่ม จะบรรทุกเข้านั้น เกวียน ละกี่ ตัน จึง
จะได้เข้าเท่ากัน
- (๒) โจทย์ว่า เราซื้อดิน สอค่ามา ๑๓๘ โหล เปนเงิน
๒๓ บาท จะเปนกี่ โหลต่อบาท ๑
- (๓) โจทย์ว่า ทางยาว ๑๒๓๒ วา จะปักหลัก ๑๑๒
วาต่อหลักหนึ่ง จะเปน หลักกี่หลักจึงจะ
หมดทางนั้น
- (๔) โจทย์ว่า จัน กวาง ตั้งต่อ หีบไว้ขาย ๕๔๒ ใบ คิด
รวมเปน ราคา ๘๑๓๐ บาท จะเปน ราคาใบ
ละกี่บาท
- (๕) โจทย์ว่า คิดเงินที่เราหาได้ ๒๕๘๗๓ บาท หาอยู่
๑๓๖๗ วัน จะเปน หาได้วัน ละกี่บาท

สิบ

แบบฝึกหัดที่ สิบ

๒๓๔๕๖) ๙๓๔๕๖ (	๑๗) ๙๒๔ (
๒๓๔) ๕๖๓๒ (	๖๒) ๓๗๒ (
๕๓๒๑) ๓๗๒๔๔ (	๖๗๒๗) ๓๑๖๓๕ (
๕๗๒๑) ๗๓๒๗๕ (	๗๔) ๖๒๙ (
๔๗) ๓๐๙๙ (	๒๓๑) ๗๕๓๒ (
๒๓) ๗๙๖๔๗๖ (	๕๒๑) ๖๕๗๔ (

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีผ้าขาวพับ ๑๓๙ พับ จะทำบุญถวาย
พระ ๒๓ องค์ จะถวาย องค์ ละกี่พับ
จึงจะเท่ากัน
- (๒) โจทย์ว่า เรือเมล์ดำหนึ่ง มีห้องสำหรับ คนโดย
สาร. ๖๙ ห้อง นับคน ที่อยู่ใน เรือ เมล์
นั้นได้ ๒๗๒ คน จะเปนคนอยู่ห้องละกี่คน
- (๓) โจทย์ว่า หุเวียน ๑๒๕ ผด ขายได้เงิน ๒๕๐ บาท
จะเปน ขาย ผด ละกี่บาท

(๔) โจทย์ว่า งา ๑๒๘ ถึง ขายได้เงิน ๑๖ บาท
จะเป็นงาที่ขายกี่ถึงบาท

(๕) โจทย์ว่า มีดอกไม้ ๒๕๗๔๒ ดอก จะแบ่งไป
ผูกเป็นช่อให้ได้ ๑๒๔ ช่อ จะเป็น
ดอกไม้ช่อละกี่ดอกจึงจะเท่ากัน

หาร ตัด

๑ ลักษณะหารอย่างนี้ วิธีที่จะหาร ก็หารเหมือนกับที่
เรียนมาแล้ว แปลกแต่เมื่อจะหารจำนวนเลขโดดที่มาก ๆ
แถมพอจะตัดตัดทำให้น้อยลงง่ายเข้าได้เท่าใด ก็ทำด้วย
วิธีนี้ได้ง่ายดีกว่าทำไปตรง ๆ เท่านั้น

๑ ที่ว่าหารตัด คือจำนวนเลขโดดที่จำเป็นจะต้องหาร
ด้วยวิธีหารที่ยาก ๆ คือหารยาวเป็นต้น แต่ควรจะตัด
ท้ายจำนวนเลขตัวหารแถมเลขตั้งหารให้สั้นเข้า จนใช้หาร
ด้วยวิธีหารยาวแต่น้อย หรือด้วยวิธีหารแทน หรือ
หารสั้นได้เท่าใด ก็ตัดให้ง่ายเข้าได้ แต่ที่จะคัตนั้น
จะคัตได้ อย่างเดียว เฉพาะแต่ท้ายจำนวนเลขตัวหาร มีศูนย์ อยู่

หารไป ลง ตัวไม่มีเศษ ก็เป็นอันแล้วกัน ถ้า หารไปไม่ ลงตัวมีเศษ
 เช่นนี้แล้ว ต้องยก เศษของจำนวน เลข ดัง หาร ที่ คัดไว้ นั้น กลับมา ต่อ
 ท้าย เศษ ที่ เหลือ จึง จะ เป็น เศษ อัน ถูก ต้อง ถ้า ท้าย จำนวน
 เลข ดัง หาร ที่ คัด นั้น เป็น ตัว เลข มี ๙ เศษ นั้น เมื่อ หารไป
 จะ ลง ตัวไม่มีเศษ ก็ ดี ก็ ต้อง ยก ตัว เลข ท้าย จำนวน เลข ดัง
 ที่ คัด มา เป็น เศษ เขียน ไว้ ที่ เศษ ถ้า เมื่อ หารไป ไม่ ลง ตัว มี
 เศษ ก็ ต้อง ยก ตัว เลข ท้าย จำนวน เลข ดัง ที่ คัด นั้น มา ประสม
 กับ เศษ ด้วย จึง จะ เป็น เศษ อัน ถูก ต้อง ดัง ตัวอย่าง เหล่า นี้

{ ตัวอย่าง ที่ หนึ่ง ๙๔๔๔) ๕๖๗๙ ๓๓๔๕
 หาร ลง ตัว แต่ ที่ คัด มี ตัว เลข ๖๓๑ + ๓๑๙
 ต้อง ยก ลง มา เป็น เศษ

{ ตัวอย่าง ที่ สอง (๗) ๖๕๗๙๔๔
 หาร มี เศษ แต่ ต้อง ยก ๑๔๕๕ { (๒) ๙๓๙ + ๕ } ๑๒-๐๔
 เลข ที่ คัด ลง มา ประสม กับ เศษ ๕๖๙ + ๑

(ตัว อย่าง ที่ ตาม ๑๗๔) ๘๖๘๑๓๗๔ (๕๑๑๒๕)
 หาร มีเศษ ต้อง ยก ศูนย์ ๘๕
 ที่ ตัด ลง มา ประสม กับ เศษ ๑๘

๑๗

๒๑

๑๗

๔๓

๓๔

๘๗

๘๕

๑๒—๐

ที่จะหาร เลขเหมือนดังเขาจำนวน ๘๐๐๐ หาร ๕๖๗๘๓๑๘
 ดัง ตัว อย่าง ที่ หนึ่ง ซึ่ง ทำ มา ให้ ดู แล้ว นี้ ตาม จำนวน เลข
 ก็จะต้อง ทำ ด้วย วิธี หาร ยาว เพราะ ที่ เลข ตัว หาร ถึง จำนวน
 พัน หากแต่ เลข ตัว หาร นั้น มี ศูนย์ ข้าง ท้าย เรา รู้ วิธี หาร ตัด
 ก็ ทำ อย่าง หาร ตัด ได้ ความ ต้อง การ ที่ เรา จะ ใ้ รู้ วัสดุ หาร
 ซึ่ง เปน ส่วน ที่ แบ่ง ได้ แด เหลือ เศษ เท่า ไ้ ก็ รู้ ได้ อย่าง เดียว กัน
 แต่ พึง เห็น ประโยชน์ ได้ ว่า ถ้า ทำ ไป อย่าง ตรง ๆ ก็ จะต้อง ทำ มาก
 ไม่ ยาก ไม่ เร็ว เท่า จะ ทำ ด้วย หาร ตัด ดัง ได้ หาร อย่าง ไม่ ตัด

๙๗

ไว้ให้เห็น อีกเช่นนี้

๙๐๐๐) ๕๖๗๙๓๑๘ (๖๓๑

๕๕๐๐๐

๖๗๙๓๑

๖๗๐๐๐

๙๓๑๘

๙๐๐๐

๓๑๘

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า ผลไม้มีอยู่ในสวน ๕๙๖๐๕๗๐ ผล ถูกเก็บได้วัน ละ ๕๓๐๐ ผล ที่วัน จึงจะหมดผลไม้ ใน สวน นั้น
- (๒) โจทย์ว่า ลูกน้ำมีในท้องร่อง ๗๑๘๙๐๐๐๐ ตัว เด็กซื้อไปให้ปลากินครั้ง ละ ๕๐๐๐ ตัว ที่ครั้ง จะ หมด
- (๓) โจทย์ว่า ถั่ว ถั่วนึ่ง ๙๓๐๕๕๑ เมตต์ ให้ไก่กินวัน นึ่ง ตัว ละ ๓๕๐ เมตต์ จะพอกินได้กี่ตัว

(๔) โจทย์ว่า กุ้งฝอยมีอยู่ ๘๓๕๒๐๐ ตัว เด็กชาย
ไปได้คนละ ๑๒๐๐ ตัว ก็คนจึงจะหมด
กุ้งที่มี

(๕) โจทย์ว่า ถ้าโย ๗๒๕๐๘๘๘ ผล ใส่ชดอม ๆ
ละ ๑๗๐ ผล จะได้สักกี่ชดอม

เครื่องหมาย บอก วิธี ทำ เลข

๑ มีเครื่องหมาย อยู่หลาย อย่าง ที่สำหรับ ใช้ ใน คำราเลข
แทน อธิ บาย ด้วย ตัว หนังสือ เพื่อ จะ ให้ เขียนง่าย ถ้า
หาไม่ ก็ จะ ต้อง อธิ บาย ยืดยาว ด้วย ตัว หนังสือ ทุก ที่ ไป เครื่อง
หมายเหล่านั้น จะ บอกไว้ ใน ชั้นนี้ แต่ ๕ อย่าง พอ สม
ควร แก่ ความรู้ ที่ ได้ เรียน มา แล้ว

+ อย่างนี้ ใช้ แทน ที่ว่า “บวก” สำหรับ วางไว้ เหนือ คำ
อธิบาย ว่า ถ้า เครื่องหมาย อย่างนี้ อยู่ หว่าง จำนวน เลขใด จำนวน
เลข ที่ อยู่ ข้าง หน้า กับ ข้าง หลัง ของ เครื่องหมาย อย่างนี้ ต้อง
บวกกัน ตัว อย่าง ดัง เขียน ไว้ ดังนี้ ๘ + ๔ บอกว่า ต้อง
เอา ๔ ไปบวกกับ ๘ หรือถ้าเขียนไว้ ดังนี้ ๔ + ๘ + ๕ + ๓
ก็บอก ว่า สี่, แปด, ห้า, สาม, ทั้งสี่ ตัว นั้น ต้อง บวกกัน

— อย่างนี้ ใช้แทนที่ว่า “ลบ” สำหรับวางไว้เป็นคำอธิบายว่า ถ้าเครื่องหมายนี้ อยู่หว่างจำนวนเลขใด จำนวนเลขซึ่งอยู่ข้างหน้ากับข้างหลังเครื่องหมายนั้น ต้องลบกัน ตัวอย่างดังเขียนไว้ดังนี้ ๘ — ๓ บอกว่าให้เอา ๓ ลบ ๘ หรือถ้าเขียนไว้ดังนี้ ๘ + ๓ — ๔ ก็บอกว่าให้เอา ๘ บวกกับ ๓ ได้เท่าใดให้เอา ๔ ลบ

× อย่างนี้ ใช้แทนที่ว่า “คูณ” สำหรับวางไว้เป็นคำอธิบายว่า เครื่องหมายอย่างนี้ อยู่หว่างจำนวนเลขใด ให้เอาจำนวนเลขที่อยู่ข้างหน้ากับข้างหลังเครื่องหมายนั้น คูณกัน ตัวอย่างดังเขียนไว้ดังนี้ ๔ × ๖ บอกว่าให้เอา ๖ คูณ ๔ หรือจะเขียนดังนี้ ๘ + ๓ — ๔ × ๖ บอกว่าให้บวก ๘ กับ ๓ ได้เท่าใดให้เอา ๔ ลบ* ได้เท่าใดให้เอา ๖ คูณ

÷ อย่างนี้ ให้แทนที่ว่า “หาร” สำหรับวางไว้เป็นคำอธิบายว่า เครื่องหมายอย่างนี้ อยู่หว่างจำนวนเลขใด ให้เอาจำนวนเลขที่อยู่ข้างหน้ากับข้างหลังเครื่องหมายอย่างนี้ หารกัน ตัวอย่างดังเขียนไว้ดังนี้ ๖ ÷ ๒ บอกว่าเอา ๒ หาร ๖ หรือจะเขียนไว้ดังนี้ ๘ + ๓ — ๔ × ๖ ÷ ๒ บอกว่า

ให้บวก ๘ กับ ๓ ได้เท่าใดให้เอา ๔ ลบ ได้เท่าใดให้
เอา ๖ คูณ ได้เท่าใดให้เอา ๒ หาร

= อย่างนี้ใช้แทนที่ว่า “สมผล” สำหรับวงไว้เป็นคำ
อธิบายว่าเครื่องหมายอย่างนี้ อยู่หว่างจำนวนเลขใด จำนวน
เลขที่อยู่ข้างหน้ากับข้างหลังเครื่องหมายอย่างนี้ ก็ “เท่ากัน”
หรือ “เสมอกัน” ตัวอย่างเหมือนดังเขียนไว้ดังนี้

$๘ + ๓ = ๑๑$ บอกว่า ๘ บวกกับ ๓ เสมอด้วย ๑๑ หรือจะ
เขียนดังนี้ $๘ + ๓ - ๔ \times ๖ \div ๒ = ๑๑$ บอกว่าจำนวนเลข
ที่ทำสืบต่อมาแต่ ๘ บวก ๓ จนกระทั่งเอา ๒ หาร แล้วตกลง
เท่ากับ ๑๑ ก็คือว่า ๘ บวก ๓ เป็น ๑๑ เอา ๔ ลบ
๑๑ เหลือ ๗ เอา ๖ คูณ ๗ เป็น ๔๒ เอา ๒ หาร ๔๒ ได้
๑๑ ดังนี้

แบบฝึกหัดที่ ๒๙

จงทำเลขต่อไปนี้แสดงจำนวนสมผลให้ถูก

$$๑๒ \times ๖ \div ๘ - ๓ \times ๑๒ - ๖ \div ๖ + ๘ + ๑๒ = \text{เท่าไร}$$

$$๘ + ๕ - ๔ \times ๖ \div ๕ + ๘ - ๒ \times ๖ - ๖ \div ๗ = \text{เท่าไร}$$

$$๔๔ \times ๘๕ + ๖๓ - ๘๘ \times ๓๓ - ๙๔ \div ๗๔ = \text{เท่าไร}$$

$$๙๘ \times ๗๕ - ๓๓ \times ๒๖ + ๓๖ \div ๖๔ + ๒๘ = \text{เท่าไร}$$

$$๖๒๕ - ๕๓๓ \times ๗๒๓ + ๘๔๗ - ๓๐๘ \div ๗๒๓ = \text{เท่าไร}$$

$$๙๕๒ + ๗๒๓ \times ๙๒๓ - ๒๔๐ \div ๒๓๓ \times ๘๓๗ = \text{เท่าไร}$$

$$๔๓๒๐ \times ๘๖๔๐ \div ๔๓๒๐ + ๗๒๓๐ - ๕๓๗๐ = \text{เท่าไร}$$

$$๔๗๔๖ \div ๒๓๗๓ + ๒๗๓๓ \times ๕๗๓๒ - ๗๒๓๖ = \text{เท่าไร}$$

$$๗๓๓๒๕ - ๙๔๒๒๕ + ๒๓๓๒๗ \times ๖๕๓๒๓ \div ๗๓๓๒๓ = \text{เท่าไร}$$

$$๗๘๓๖๒ \div ๒๖๔๕๔ + ๔๓๒๓๐ \times ๗๓๕๐๒ - ๖๔๕๒๗ = \text{เท่าไร}$$

โจทย์

- (๑) โจทย์ว่า มีศิลาอ่อน อยู่ ๘ แผ่น แล้วไปซื้อ มา
 เติม อีก ๔ แผ่น แล้ว คัด ออก แผ่น ละ
 ๓ ท่อน แผ่น ศิลา ที่ คัด ออก เปน ปรวด
 มาก ใช้ ไม่ได้ ๖ ท่อน แล้ว แบ่ง ศิลา ที่
 คัด นั้น ไป ส่ง ให้ ช่าง แกะ ๗ พิมพ์ ต่าง ๗ คา คน ๗
 ละเท่า ๗ กัน ดังนั้น จะ เปน ช่าง แกะ ต้อง
 แกะ พิมพ์ คน ละ กี่ ท่อน

- (๒) โจทย์ว่า ชายผู้หนึ่งเลี้ยงนกสี่ชนิดพอได้ขาย ชั่งกรง
ไว้ ๒๓ ตัว กรงหนึ่ง ๙๓ ตัว กรงหนึ่ง
๕๖ ตัวกรงหนึ่ง ๓๘ ตัว ๑๔ กรง ภายหลัง
นกพัดไปได้กรง ละ ๑๗ ตัว นกที่เหลือ
ขาย ได้ราคา ๑๕ ตัว ต่อ ๓ บาท ดังนั้น
จะได้เงินค่าขายนกเท่าใด
- (๓) โจทย์ว่า มีนกกระเจา อยู่ฝูงหนึ่ง ๓๕๔ ตัว แล้ว
บิน มา ตึก ๑๒๑ ฝูง ๆ ละ ๒๗๕ ตัว ลง
กินข้าวในนาแห่งหนึ่ง เจ้าของเขายังตาย
เสีย ๒๓๙ ตัว นกกระเจา นอกนั้น ตกใจ
บินแตกกันไปเป็น ๓๑๘ ฝูง ดังนั้น ทำไม
จะรู้ว่า นกกระเจา ที่บินไปฝูง ละ กี่ตัว
- (๔) โจทย์ว่า เราได้ยืมขายเรือใจคน หนึ่ง เรานั่งพูดกับ
เพื่อนว่า ถ้าเขามีเงินสัก ๙๙๙๐ ซึ่งเขา
จะเก็บเงินนั้นไว้ ในกำนั้น ๆ ละ ๑๑๑๐ ซึ่ง
แต่เขาจะ ชักไปซื้อ อะไรเล่นเสีย ๑๑๕๐ ซึ่ง

แล้วก็จะทำผลประโยชน์ ให้ได้มาอีกสัก
๑๒๐๐ วัน ๆ ละ ๒๑๒๕ ชั่ง แล้วเขาก็
จะรวมเงินนั้นเก็บไว้ ให้เป็นเศษฐี มีชื่อสัก
คนหนึ่ง ตั้งนี้ จะคิดตามที่เขาพูด จะรู้
ว่ากำปั้นที่เขาใส่เงินเดิมที่กำปั้น แด่ภายหลัง
เขาจะมีเงิน อยู่สักเท่าใด

- (๕) โจทย์ว่า ชายผู้เฒ่าคนหนึ่งเล่านิทานให้เด็กฟัง ว่า
แต่ครั้งก่อนในเมืองหนึ่ง มีเศษฐีคนหนึ่ง สร้าง
สวน ดอกไม้ ไร่สวนหนึ่ง มีต้นไม้ ในสวน
๙๗๓๔๘ ต้น มีถึงตัวหนึ่ง มาหักต้นไม้
ในสวนเสีย ๙๕๘๕๓ ต้น เศษฐีเจ้า
ของสวน ก็โกรธถึง จึงสร้างสวนขึ้นใหม่อีก
๒๘๕๐๐ สวน มีต้นไม้ ในสวน ๆ ละ
๑๗๐๐๐ ต้น ถึงรู้ตัวนั้นก็โกรธ เศษฐี
จึงไปบอกพวกพ้อง มาเป็น อันมาก ช่วย
กันหักต้นไม้ ในสวนเศษฐี ทั้งเก่าใหม่เสียตัว
ละ ๙๗๒๕๓ ต้น จนหมดต้นไม้ทุกสวน ตั้งนี้

ทำไมเราจะรู้ตามนิทานนั้นได้ว่าถึงมาหักกัน
ไม่ครวญหลังก็ตัว

แบบฝึกหัดที่ ๓๐

จงทำเลขเหล่านี้ให้ถูก

$$๗๓๒๓๒๒ \div ๓๒๖๕๘ + ๓๒๕๗๘ - ๓๓๔๗๒ = \text{เท่าไร}$$

$$๓๘ + ๒๘๓๕๓๓ \times ๒๕ - ๓๓๖๓ + ๗ \div ๒๗๘ = \text{เท่าไร}$$

$$๖๔๔๘๒ \div ๓๒๒๔๓ \times ๗๓๒๓ - ๘๖ + ๓๕๗ = \text{เท่าไร}$$

$$๗ \div ๘๓๒ + ๘๓๓๔๓ - ๘๐๐๐๗๒๐๐ \times ๓๕๓๒๔๓๐ = \text{เท่าไร}$$

$$๘๓๒๖๓๓๐๗ - ๕๓๒๒๗ \times ๒๕๔๓ + ๒๗๓๔ \div ๒ = \text{เท่าไร}$$

$$๖๓๒๓ + ๗๕๖๓๒ - ๓๗๓๒ \times ๘๓๒ \div ๓๓๓๗๓๘๖๖๖ = \text{เท่าไร}$$

$$๗๘๒๒ \div ๓๘๖๓ \times ๖๕๓ - ๗๖ + ๓๕๓๒๗๘๔๓ = \text{เท่าไร}$$

$$๘๓๕๒ - ๔๓๗๖ \div ๓๐๔๔ \times ๕๓ + ๗๖๕๘๓๒๗๒ = \text{เท่าไร}$$

$$๗๘๓๖๕๓๒ - ๓๓๕๒๗๘ \times ๕๔๒ + ๓๓๕๖ \div ๕๐๖๔ = \text{เท่าไร}$$

$$๘๒๒๔๘ \div ๓๐๒๘๓ \times ๗๖๓๒ - ๗๓ + ๗๓๕๒๔ = \text{เท่าไร}$$

$$๗๘๓๖ + ๕๓๒๓๔ - ๔๓๕ \times ๖๓๐๐๒ \div ๓๖ = \text{เท่าไร}$$

โจทย

- (๑) โจทยว่า ชายผู้หนึ่งไปซื้อบุหรี มาสอง ครั้ง ๆ ที่หนึ่ง ๑๒๓๕ ตัว ครั้งที่สอง ๒๔ ตัว แล้วมีผู้มาขอไปเสีย ๖๖ ตัว เหลือออกนั้น เขามาสูบ ๒ วันต่อ ๓ ตัว สูดอยู่ได้ ๒๑๖ วัน จะสิ้น บุหรี ก็ตัว แต่จะเหลือบุหรี ที่ยังไม่ได้อูดอยู่อีกก็ตัว
- (๒) โจทยว่า ฝรั่งคนหนึ่งเลี้ยงสุนัขไว้ ๑๙ ตัว ตายเสีย ๔ ตัวซื้อมาอีก ๒ ครั้ง ๆ ละ ๓ ตัว ครั้นอยู่มาฝรั่งผู้นั้นเห็นว่าสุนัข มีหลายตัว ก็แบ่ง ออกเป็น ๓ ส่วน ให้เพื่อน ๒ คน ๆ ละส่วน ตัวเขาไว้แต่ส่วน เดียวดังนี้ ฝรั่งผู้นั้น จะคง มีสุนัขอยู่ อีกก็ตัว
- (๓) โจทยว่า จัน ผู้หนึ่ง ทำการได้เงินเดือน อยู่ ๖ เดือน ๆ ละ ๑๒ เหรียญ แล้วส่งไปให้พี่น้อง ที่เมืองจันเสีย ๔๐ เหรียญ เหลือออกนั้น แบ่ง ออกเป็น ๒ ส่วน ใช้ในการเส่นไหวเสีย

ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งนั้น เขาไปทำทุน
ขายของได้กำไร อีก ๒๔ เหรียญ ดังนั้น
เงินผู้นั้นจะคงมีเงินอยู่ที่เหรียญ

(๔) โจทย์ว่า มีอิฐอยู่ ๒๕๕๐ แผ่น เขาไปก่อตึกเสีย
๒๕๐๔ แผ่น เหลืออยู่นั้นเขาไปก่อ
บันไดเสีย ๔ บันได ๆ ละ เท่า ๆ กันจนหมด
อิฐ แล้วไปซื้อใหม่อีก ๑๕๑ แผ่น
ครั้งหนึ่ง ครั้งละ ๒๕๐ แผ่น ๖ ครั้ง
ดังนั้นทำอย่างไรจึงจะรู้ได้ว่าอิฐที่เขาไปก่อ
บันได ๆ ละกี่แผ่น ซื้ออิฐมาที่หลังกี่แผ่น

(๕) โจทย์ว่า แยกเลี้ยง นกพิราบไว้ขาย ๑๗๒ ตัว มี
ผู้มาซื้อไปเสีย ๑๘ ตัว แต่นกพิราบที่เหลือ
อยู่มีตัวเมีย ๑๒๗ ตัว ตกฟองเป็น ตัว ๆ
ละ ๒ ตัว แล้วทำกรงขึ้น ๘ กรง แบ่งนก
พิราบที่มีนั้นเข้าขังกรงไว้เท่า ๆ กันทุกกรง
จะเปนมี่นกพิราบในกรง ๆ ละกี่ตัว

วิธี สอบ เลข คุณ ทาร

คำ อธิ บาย

ให้ อาจารย์ เข้าใจ   แต่ให้ อาจารย์ ชี้แจง ให้ นัก เรียน เข้าใจ

๑ วิธี สอบ นี้ มี ประโยชน์ ใน การ จะ ตรวจ จำนวน เลข ที่ คุณ หรือ ทาร แล้ว   ให้ รู้ ว่า คุณ ทาร ถูก ต้อง หรือ ไม่ ถูก   สอบ ได้ ง่าย ที่ แล เร็ว กว่า ที่ จะ ตรวจ ลง มา ตาม จำนวน เลข ที่ ทำ แล้ว เปน ชั้ น ๆ

๑ ลักษณะ จะ สอบ เลข คุณ หรือ ทาร ก็ สอบ ได้ ด้วย วิธี อย่าง เดียว กัน คือ เหมือน ดัง เมื่อ เรา คุณ หรือ ทาร จำนวน เลข สำ เร็จ แล้ว เรา จะ ใคร่ สอบ ให้ รู้ ว่า ถูก ต้อง หรือ อย่างไร   ก็ จง ขีด เครื่อง สอบ

สำหรับ สอบ ดัง นี้   ถึง   ถ้า จะ สอบ เลข คุณ จำนวน ไค

ก็ เขา ตัว เลข ที่ เปน จำนวน เลข ดัง คุณ จำนวน นั้น มา ประสม กัน เอง ได้ เท่า ไ้ แล้ว เขา   ๙   ทาร เลข ผล ที่ บวก   ทาร แล้ว มี เศษ หรือ

(ถ้า ลง ตัว ต้อง นับ ว่า) เปน ๐   จัง เขา เศษ หรือ ๐   นั้น เขียน

ลง หน้า ขีด เครื่อง สอบ   แล้ว เขา ตัว เลข ที่ เปน จำนวน เลข ตัว

คุณ มา ประสม กัน เอง อีก   ได้ เท่า ไ้ แล้ว เขา   ๙   ทาร เหมือน กัน

ทาร แล้ว มี เศษ หรือ เปน ๐   กราว นี้ ต้อง เขียน ลง ข้าง หลัง ขีด

เครื่อง สอบ   ที่นี้ต้องเอาตัวเลขเศษ หรือ ๐ ที่เขียนไว้ข้าง
 หน้าขีดกับ หลัง ขีด มาคูณกันเอง ได้ผลคูณเท่าใดเอา ๙ หาร
 หาร แล้วมีเศษ หรือ เปน ๐ ต้องเอาไปเขียนลงข้าง บน ขีดเครื่อง
 สอบ   ต่อไปนี้ต้อง กลับไปเอาตัว เลข ซึ่ง เปน จำนวน เลข ผลคูณ
 มาประสมกันเองอีก ได้ผลบวกเท่าใดเอา ๙ หาร เหมือน กัน
 มีเศษ หรือ เปน ๐ ต้องเอา ไปเขียนลงใต้ ขีดเครื่อง สอบ   เมื่อ
 ได้ทำทั้ง ๔ ชั้นนี้แล้วก็ เปน อัน สำเร็จ   สิ่งสำคัญที่เราจะรู้
 ว่าเลขคูณที่เราต้อง สอบนี้ ถูก หรือ ผิดนั้น จะรู้ ได้ด้วย ตัว เลข
 ดึงตัว   คือตัว เลขที่อยู่ข้าง บน กับข้าง ใต้ ขีดเครื่อง สอบนั้น
 ถ้า เปน ๐ ก็ต้อง เปน ๐ เหมือน กัน   ถ้า เปน ตัว เลข ตัวใดก็ต้อง
 เปน ตัวเดียวกัน   จึงจะเห็นได้ว่าจำนวน เลขคูณ ที่เราต้อง สอบ
 นี้ เปน ถูก   ถ้าตัว เลขข้าง บน แตได้ ขีดเครื่อง สอบ นั้น ไม่ เปน
 ตัวเดียวกันแล้ว   ต้อง รู้แน่ได้ว่าเลขคูณ ที่เราต้อง สอบนี้คูณ
 ไม่ถูก   จะทำตัว อย่าง เลขคูณ สำเร็จ แลวิธี สอบไว้ ให้เห็น ดังนี้

๙๙

เลขที่ คุณ สำเร็จแล้ว ๑๒๙๕๖ เช่นนี้

๙๓๐

๓๙๙๖๙๐

๑๑๖๖๐๕

๑๒๐๕๙๐๙๐

ประสมเลขทั้งคุณ คือ $๑ + ๒ + ๙ + ๕ + ๖ = ๒๓$ ผล

๒๓ เขา ๙ หาร มีเศษ ๕ เขียน ๕ ไว้หน้าขีด ประสม

เลขตัวคุณ คือ $๙ + ๓ + ๐ = ๑๒$ ผล ๑๒ เขา ๙ หาร มีเศษ

๓ เขียน ๓ ไว้หลังขีด เขา เลขที่ เขียนไว้หน้าขีดกับ หลัง ขีด

คุณกัน คือ $๕ \times ๓ = ๑๕$ ผล ๑๕ เขา ๙ หาร มีเศษ ๖

เขียน ๖ ไว้ข้างบนขีด ประสมผลคุณ คือ $๑ + ๒ + ๐$

$+ ๕ + ๙ + ๐ + ๙ + ๐ = ๒๕$ ผล ๒๕ เขา ๙ หาร มีเศษ

๖ เขียน ๖ ลงใต้ขีด สำเร็จรูปดังนี้ $\begin{array}{c} ๖ \\ \times \\ ๕ \\ \hline ๓ \\ ๖ \end{array}$ เมื่อเห็น

ว่าเลขที่ ลงไว้ข้าง บน แด ได้ขีดเกรียง สอดเป็นเลข ๖ ตัวเดียว

กัน ก็รู้ได้ว่าเลขคุณที่ทำนั้น เป็น ถูก แด จง ดู ตัวอย่าง

ที่ตอบรู้ว่า ทำแล้ว คุณผิด เช่น มีอยู่ข้างใต้

๓๖๑๗๕๐๘

๕๑๓

๑๐๘๕๒๕๒๕

๓๖๑๗๕๐๘

๑๕๕๗๐๐๓๒

๑๕๕๗๐๐๓๒

๖
๓ ๕

ดังนี้ที่รู้ได้ว่าคุณผิด เพราะเลข บน กับ เลขใต้ ขัด เครื่องตอบ ไม่ตรงกัน

ส่วนที่จะตอบเลข หาร นั้น ก็ทำอย่างเดียวกัน คือเอาตัวเลข ที่เป็นจำนวนเลขทั้ง หาร มา ประสม แล้วเอา ๙ หารได้เศษ หรือ ๐ เขียน ลง หน้า ขัด แล้วเอาตัว เลข ซึ่งเป็นจำนวน เลข ตัว หาร ประสมกัน เอา ๙ หาร ได้เศษ หรือ ๐ เขียน ลง ข้าง หลัง ขัด แล้วเอาเลข ที่เขียนไว้ หน้า ขัด แลหลัง ขัด มาคูณกัน ได้ผลคูณเท่าใด “ใน ที่นี้ แปรดกับ ทำสอบคุณ อยู่ หน่อย หนึ่ง จง สังเกตไว้ คือ เลข ที่ หาร นั้น ถ้า มี เลข เศษ หาร ก็ต้อง เอา มา ประสม กับ เลข ผลคูณใน ที่นี้ ด้วย” แล้วจึง เอา ๙ หารได้เศษ หรือ ๐ เขียน ลงไว้ ข้าง บน ขัด แล้วเอาตัว เลข ซึ่งเป็น จำนวน

เลขผลหาร ประสมกัน เขา ๙ หารได้ ๙ หรือ ๐ ก็ที่เขียนไว้ ได้ชัด เมื่อทำเสร็จแล้วเพียงนี้ก็จบ ดู ถ้าตัวเลขข้างบน แลได้ชัดเป็น ๐ หรือเลขตัวเดียวกัน ก็เป็นถูก ถ้าไม่ตรงกัน ก็รู้ว่า หารไม่ถูก ทั้งตัว อย่างข้างได้นี้

ตัว อย่าง สอน รู้ว่า หาร ถูก

ตัว อย่าง สอน รู้ว่า หาร ผิด

๓๕๐) ๓๕๐๙๕๗ (๓๐๐๒

๒๓๕) ๔๗๓๕๒ (๒๒๓

๓๕๐

๙๕๗

๓๐๐

๒๕๗

๔๓๐

๔๓๕

๔๓๐

๕๒

จบเลขวิธีเล่ม ๑

ราคาหนังสือแต่ละเรื่องเท่าไร

ขายใน กรม ศึกษาธิการ

ซึ่งจำหน่ายขายที่เวร ภาณูชี ของ กรม ศึกษาธิการ ใน พระบรมมหาราชวัง

คำนำจัดการ คุตนา นุกุณ	ราคาเล่มละ ๗ อัฐ
มุล บท บรรพกิจ	ราคาเล่มละ ๓๒ อัฐ
บาฬี เวชยาภรณ์ อักขระวิธี ภาค ที่ ๑	ราคาเล่มละ ๒๐ อัฐ
บาฬี เวชยาภรณ์ วิชาวิภาค ๆ ที่ ๒	ราคาเล่มละ ๑ บาท
บาฬี เวชยาภรณ์ ภาค ที่สอง สมาส	ราคาเล่มละ ๔๓ อัฐ
บาฬี เวชยาภรณ์ ตัทธิต	ราคาเล่มละ ๔๗ อัฐ
บาฬี เวชยาภรณ์ อักษรยาศ	ราคาเล่มละ ๔๗ อัฐ
บาฬี เวชยาภรณ์ กิตก	ราคาเล่มละ ๔๗ อัฐ
วิจิตร ภาษาน	ราคาเล่มละ ๑ บาท ๔๗ อัฐ
มุล ปกรณ์ เล่ม ๑	ราคาเล่มละ ๓๒ อัฐ
มุล ปกรณ์ เล่ม ๒	ราคาเล่มละ ๑ บาท

มุด ปกรณ์ เล่ม ๓ ราคาเล่มละ ๓๒ อัฐ

วาทินิกร เล่มเล็ก ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

วาทินิกรปกแข็ง ราคาเล่มละ ๒๐ อัฐ

อักษร ปะโยค ปกแข็ง ราคาเล่มละ ๒๔ อัฐ

อักษร ปะโยค เล่มเล็ก ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

สังโยค พิธาน แปล ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

ไวยากรณ์พิจารณ์ } รวม ๓ เล่ม ราคาเล่มละ ๓๒ อัฐ
พิศาดการวันต์ }

นิติสารสาธก เล่ม ๓ } รวม ๓ เล่ม ราคาเล่มละ ๓ บาท

ปะที ระ ณา พจนานถ์ ราคาเล่มละ ๓๒ อัฐ

ธิศปปกรณ์ ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

แบบเรียนเร็ว เล่ม ที่ หนึ่ง ราคาเล่มละ ๔๘ อัฐ

แบบเรียนเร็ว ตอน คั่น ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

แบบเรียนเร็ว ตอน กลาง ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

แบบเรียนเร็ว ตอน ท้าย ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

อักษรวิธี ภาค คั่น ราคาเล่มละ ๓๖ อัฐ

ปิณฑะวิชิ ภาค ที่ สอง
 วิชาหน้า รุกข์ ของเราเอง เล่ม ที่ ห้า
 พระราชพงษาวดาร ย่อ กรุงเก่า
 เลขวิชิ เล่ม ๑
 เลขวิชิ เล่ม ๒
 คำราเลข เล่ม ๑ เล่มเล็ก
 คำราเลข เล่ม ๒ เล่มเล็ก
 เลขเวียน ~~เรือ~~ เล่ม ๑
 แบบไล่ประโยค หนึ่ง
 คำแห่ง ราช การใน มหาตเล็ก
 กฏ ที่ หนึ่ง
 กฏ ที่ สอง
 กฏ ที่ สอง เต็ม อังกฤษ
 กฏ ที่ หนึ่ง ตอน ที่ สอง
 กฏ ที่ หนึ่ง ตอน ที่ สาม
 คำราภูมิ ศาสตร์ ตอน ที่ ๑

ราคาเล่มละ
 ราคาเล่มละ ๓๒ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๑ บาท
 ราคาเล่มละ ๑ บาท
 ราคาเล่มละ ๑ บาท ๑๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๑๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๑๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๑๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๑๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๑๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๓๗ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๑๖ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๘ อัฐ
 ราคาเล่มละ ๓๒ อัฐ

วิธี สืบมา ทาง เบญจ ตระ คีต	ราคาเต็ม ตระ ๘ อัฐ
กัม มะกิด ตระ กะธกัณท์ ที่ ๑	ราคาเต็ม ตระ ๑๒ อัฐ
อะกะติกะธกัณท์ ที่ ๒	ราคาเต็ม ตระ ๑๒ อัฐ
อะนวยมระกะธกัณท์ ที่ ๓	ราคาเต็ม ตระ ๑๒ อัฐ
สมุทรไบ ปก ฉาย หลัง แขนง	ราคาเต็ม ตระ ๑๒ อัฐ
สมุทรไบ ปก ฉาย หลัง อ่อน	ราคาเต็ม ตระ ๑๒ อัฐ
กระตาส สำหรับ ชัก เขียน จดหมาย เต็ม เต็ก	ราคา ต่าง ๆ
กระตาส ชนวน คีตา	ราคา เต็ม ตระ ๑๒ อัฐ
ดิน สอ คีตา	ราคา เต็ม ตระ ๓ อัฐ

ถ้าผู้ใดจะรับ หนังสือแบบ เรียบต่าง ๆ ไปจำหน่ายขายให้
 เปนประโยชน์บ้างแล้ว เวร ภาณูชี ของ กรมศึกษาธิการ
 จะลดราคาให้ตามสมควร

อนึ่ง ถ้าท่านผู้ใด จะจ้าง ตี หนังสือ พิมพ์เรื่อง หนังสือ
 ใด ก็ดี หรือ ตั๋ว ฎีกา ใบเสร็จต่าง ๆ หรือ ทำ ปก สมุด
 หรือ สมุดฝรั่ง อย่าง ใหญ่ อย่าง เล็ก ก็ดี เวร ภาณูชี ของ กรม
 ศึกษาธิการ จะรับ ทำให้แก่ท่าน ราคาจะเรียกโดย
 สมควร ไม่แพงนัก

の15

